

Det norske språk- og litteraturselskap. *Henrik Wergeland: Brevene til Amalie*.
Utgave ved Leiv Amundsen. Det norske språk- og litteraturselskap, 1974
Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Henrik Wergeland

Brevene til Amalie

Utgave ved Leiv Amundsen

1974

□

[Forord ved Leiv Amundsen](#)

[Henrik Wergeland og Amalie Bekkevold](#)

FORORD VED LEIV AMUNDSEN

I årene etter 1940, da utgaven av Henrik Wergelands «Samlede skrifter» forelå avsluttet i 23 bind, fremkom endel nytt materiale, som blev trykt i forbindelse med «Brev til Henrik Wergeland» i 1956. At nu enda et supplement kan legges frem, skyldes i alt vesentlig høyesterettsadvokat *Jonas Skougaard* (1896–1968), Norges største boksamler og kyndigste bibliofil i vårt århundre.

Wergelands diktning og liv hadde hatt en stor plass i Skougaards interesser fra ungdommen av, og det lyktes ham i årenes løp ikke bare å skape en praktisk talt fullstendig samling av dikterens trykte produksjon, men med utrettelig sporsans hadde han også sikret seg et betydelig utvalg av manuskripter og breve fra hans hånd. I sitt testamente hadde Skougaard bestemt at den norske del av hans håndskriftsamling skulle tilfalle Universitets biblioteket i Oslo, og dermed fikk dette den siste store samling Wergelandiana som ennå til da hadde befunnet seg i privat eie.

Skougaard hadde noen tid før sin død betrodd undertegnede å utgi hans

Wergeland-manuskripter, og når skriftet her fremlegges, skjer det i dyp takknemlighet for den generøse tillid som han alltid viste den som syslet med studiet av vår kjæreste dikter.

Brevene til Amalie Bekkevold blev først benyttet av Hartvig Lassen, som offentliggjorde bruddstykker fra dem i sin bok «Breve fra Henrik Wergeland» (1967); derfra er disse gjengitt i «Samlede skrifter» 5:1. H. Eitrem så brevene «blandt endel gulnede familiepapirer» (Samtiden 1907 s. 317), og de var også kjent av Fredrik Paasche. Når de nu blir trykt i sin helhet, har det syntes naturlig å knytte dem sammen med kilder som ellers foreligger, i en fortløpende kommentar. Den vil belyse bakgrunnen for den skjønneste krans poesier som vår diktning eier, og gi glimt av det lykkelige samliv i Damstredet-Grotten-Hjerterum, hvor kjærligheten var lyskilden, og hun som fast hadde «klynget til det vilde Fjeld sit Liv», kunne sprede kamp-årenes sorte skyer «med det søde Solskin i eet af sine Øiekast».

HENRIK WERGELAND OG AMALIE BEKKEVOLD

I de små aviser som utkom i Christiania frem til midten av forrige århundre, meldes det stadig om jekter og galeaser og lignende småfartøyer som var ankommet fra danske byer eller lå seilklare for Danmarks-farten. De besørget frakten av korn og ost og smør og kjøttvarer og tok leilighetsvis reisende med seg. I krigsårene 1807-14 blev denne seilassen prekær, livsviktig som den var for landets forsyning.

Den første sjømann som våget seg ut efter krigsutbruddet for å føre korn og fetevarer til Christiania, het *Peter Svendsen Bekkevold*. Han var født i 1781, døpt i Nordby kirke 12. august, sønn av Svend Petersen fra plassen Neset; familien må siden være flyttet syd til naboplassen Bekkevold innerst ved Bunnefjorden og ha tatt sitt navn derfra, men en tradisjon fortalte at slekten i sin tid var kommet fra Värmland. Både Peter og hans yngre bror Frederik slog seg ned som fraktemenn og høkere på Moss; Peter fikk borgerskapsbrev der i byen 29. februar 1808. Begge blir ofte nevnt i beretninger fra disse tider som foretaksomme sjøfolk. Seilassen løp ikke av uten eventyr.

I august 1809 seilte Peter med fraktebåten «Redeligheden» fra Vallø med salt til Klitmølle i Vestjylland og fikk ombord 80 tønner korn til Christiania. På

tilbaketuren blev båten 18. september tatt av en svensk kaper og ført til Mollesund nord for Marstrand. Peter klarte å rømme og kom seg hem til Moss, mens de tre andre norske blev fanger hos svensken. Båt og ladning gikk tapt. To andre båter blev ham «frataget af Fienden» i de nærmeste år. Det betydde for Peter et tap på 4 000 riksdaler, og 3. oktober 1811 måtte han inngi sitt bo til skifteretten. Saken trakk ut; imens kom pengereduksjonen i 1813; innbo, løsøre og et hus han hadde kjøpt i Moss, blev solgt på auksjon. Boet blev først oppgjort i februar 1815 og viste 662 daler aktiva mot 2 763 daler gjeld. Men Peter fortsatte ufortrødent seilassen på Danmark i disse år, og senhøstes 1813 var han heldigere enn før.

Han var da med på broren Frederiks jakt «Forsørgeren» for å hente en kornlast fra Aalborg. Ombord var foruten brødrene to handelsmenn og en sjømann, Helge, alle fra Moss. Frederik og de to handlende eide hver sin åttendedel av ladningen, resten var kjøpt for et interessesentskap i hjembyen. De seilte fra Fladstrand (Frederikshavn) 26. oktober om kvelden, kom ut i en voldsom storm fra vest med svær sjøgang og tåke, og båten sprang lekk. Det var ingen annen råd enn å søke inn til svenskekysten for å berge båt og last. De heiste svensk flagg og tok en svensk fisker ombord; men han loset dem inn til Kungshamn, hvor det lå en svensk skjærgårdsflotille, og dermed var de tatt, skipspapirene blev beslaglagt og en vakt på fem mann satt ombord – jakten og nordmennene skulle føres til Uddevalla. Det blev en besværlig seilas. Tre dager lå de værfast et sted som heter Fiskertangen, kom så til Kornö, og i farvannet deromkring var Peter kjent fra tidligere tokter. De norske avtalte seg imellem at så de noen chance til å komme unda, skulle den tas. Peter overtalte svenskene til å søke havn ved Kornö for natten; han og hans kamerater fikk gå i land og få losji, bare Helge blev ombord. Mens det ennu var lyst, gikk Peter en tur og «afpeilede Landet» mens de andre «holdt Svenskene med godt Snak», heter det. Klokken 12 om natten gikk Peter igjen ut og ned til båten. Der så det ut til at alt var stille; men da han kom inn på dekket, dukket en av svenskene opp fra akterluken. Peter kom seg straks på land igjen og stilte seg bak en sjøbod til han så at mannen trakk luken over seg og forsvant. Nu gikk Peter opp til losjiet og gav tegn gjennom kammersvinduet hvor kameratene var innenfor – det var avtalen for å varsle at de kunne komme. På bordet la de efter seg et brev og penger til verten for hvad de hadde fortært. «Da det formedelst Nattens Stille var meget

lydt, trak de alle Støvlerne af sig og gik saaledes ned ombord paa Jagten», kastet trossen, løste ankertauet og lot det sakte gå i sjøen. Én tok post ved forluken, Peter og annen ved akterluken, Helge heiste klyveren. Ved dette blev det uro under dekk; men nu viste det seg å være så heldig at det bare var to svensker ombord – de andre overnattet iland. De to blev truet på livet og gav seg uten slagsmål. Et kvarter bar det nu utover for bare klyveren, før de tente lys ved natthuset for kompasset og satte alle seil. I to timer gikk seilassen gjennom brott og brann i svarte natten i et grumset og farlig farvann. Da revnet plutselig storseilet tvers over og måtte reves ovenfra ned til riftet; det blev 1 1/2 favn mindre og var siden til liten nytte. Ved daggry var de kommet vel 3 mil av Færder (Storefærder), som de passerte klokken 11; klokken 3 la de bi ved Larkollen for slapp vind, og dagen efter, 3. november, fortøyet de i Moss. Svenskene blev overlevert til løytnant Diechmann sammen med et forseglet brev de hadde med til kommandanten i Uddevalla, og en åpen instruks for det svenske mannskaps leder. Forklaring blev opptatt og innberetning sendt stattholderskapet – Christian Frederik – om de norskes raske dåd. De fikk beholde 5 svenske sabler og 5 pistoler. Og det blev stilt i utsikt at Peter som leder av aksjonen skulle få Dannebrog. Men før det kunne skje fra København, var det jo andre og viktigere saker som denne vinter kom iveien. I familien blev det ofte siden talt om disse hendelsene fra krigens tid; selv nevnte Peter Bekkevold dem sjelden; Wergeland nevner dem i det brev han førte i pennen for Bekkevold angående friplass for sønnen Frederik på Christiania katedralskole (1843, S.S.6:2:282 f.). Alt i alt mistet Bekkevold i krigsårene 5 fartøyer som han hadde part i.

Han fortsatte efter krigen som fraktemann. Hans kone Anne Sophia Hansdatter døde. Som enkemann med to mindreårige sønner, Svend og Christian Frederik, giftet han sig 19. november 1818 med Gunhild Marie Ihlen, som var født på Landfaldøen ved Drammen 28. februar 1800. Hennes mor, Oline Ihlen, født 1764, var av den kjente slekt fra gården Ihlen på Modum. Da hennes mann, Even Gundersen Engelstad eller Kjølstad forsvant, tok hun igjen sitt pikenavn og flyttet med datteren til hjembygden. De bodde på plassen Stalsberg (under Ihlen); «gjestgiver Peder Bekkevold fra Christiania» star som eier av plassen fra 1818 til 1831. Men alt i april 1819 kom han med familie til Moss; hvor hans bror Frederik var kjøbmann. Peter fortsatte som høker – småhandler, især med husholdningsvarer – samtidig med farten på Danmark,

og han slo seg godt opp på den. Han blir titulert «skipper og høker».

Den 9. juli 1819 kom datteren *Amalia Sophia* til verden og blev hjemmedøpt; den 1. desember blev hun båret til Moss kirke og fikk innskrevne faddere: skipskaptein Kock, kontrollør Beenrud og kjøbmann Laurentzen fra Horsens, samt Petronelle Tronsen, tanten Helene Bekkevold (gift med Frederik) og jomfru Ellen Kock fra Larkollen. Siden fødte madame Bekkevold nokså regelmessig et barn hver annet år, og på en nær levde de opp. Det var: Petter Christian 10/10 1821 (død sped), Peder Christian Balzar 23/11 1823, Elise Olava 29/9 1825, Caroline Cecilia 27/7 1827, Frederik August 18/3 1830, Helene Gjertsine 24/11 1832, Niels Julius Liontar 24/12 1834 og Gunda Marie Dorothea 10/10 1837.

De forholdsvis gode år på Moss tok slutt. Et dansk firma hvor Bekkevold hadde tilgodehavender, gikk fallit og trakk ham med seg. Han strevet siden med å betale sine kreditorer. (En gjeld på vel 84 specidaler til statskassen fikk han eftergitt av Stortinget 28. februar 1848.) Kort før 1830 flyttet familien til Christiania og bodde tilleie i Tollbodgaten, senere i Kirkegaten, inntil Bekkevold i 1834 etablerte seg som fraktemann i skipskaptein Brinchs gård nederst i Skippergaten (nr. 3) ved Revieret ved bryggene. Han kjøpte og lot delvis selv bygge en del store lasteprammer som fraktet inn til byen sand til bruk som ballast i skutene. 27. mai 1836 fikk han borgerskap som høker (og traktør) i Christiania. Slitet på sjøen i yngre år hadde merket Peter, som nu selv hadde begitt farten. Men blant sine tidligere kolleger jekteskipperne hadde han mange kamerater, som frekventerte huset og fikk seg en toddy eller shrubb – brennevin med varmt vann og portvin. Om vinteren, når båtene var lagt opp, kunne smalhans melde seg. I småhandelen hadde han bønder som kunder; stallen i bakgården hadde spilltau til hestene deres under bybesøk.

Blant husets venner var en mann i satt alder, Johan Simen Waaler, født i 1806, student fra 1828 og stud.theol., men noen embedseksamen tok han aldri. Når han gjerne blev titulert «candidat», var det som cand.philos., med anneneksamen. Han var tydelig betatt av den vakre, snart 19 år gamle Amalie, og det later ikke til at hans frieri har vært ukjært hverken for henne eller for gamle Bekkevold. Waaler var en holden mann; ved makeskifte blev han i 1842 eier av gården Nedreås i Ås. Waaler var det som en sommerdag i 1838 innførte sin to år yngre bekjent, Henrik Wergeland, i huset – med skjebnesvangre følger. –

La oss nu minnes det muntre kapittel i «Hassel-Nødder»: «Endelig slaaer ogsaa min Klokke» og hvad som gikk forut for det som der fortelles: «Campbeller»-slaget i januar med den beske avispolemikk som fulgte, måned etter måned, beneficeforestillingen i februar, som brakte Wergeland 390 daler og lengselen etter å få seg en hytte og en flekk jord til have, rideturen med Veslebrunen søndag den 13. mai gjennom Gamlebyen; orgeltonene og sangen lød ut til ham fra kirken, fjorden speilblank, lerkesang i luften. Og endelig ved den øverste stue i Grønlien, et lite stykke opp på Ekeberg: «Hvilken Udsigt over Fjorden og Akershuus og Byen og Landet! Man kunde see Maridalsfjeldene. Og Musiken hørtes saa tydeligt over fra Fæstningen. Og her paa denne Plet laa en Hytte, en Hytte af ægte Sort, liden og skrøbelig i høieste Grad, saa jeg kanskee kunde blive dens Ejer naar jeg bød ret drøit og kontant.» To dager efter var hytten med uthus og have hans for 150 daler, hvorav 100 kontant, og han var sjeleglad. Mandagen hadde han hevet sin fars kvartalsgasje som hoffpredikant med 60 daler, så han var for øyeblikket vel beslått med mynt.

(Hytten blev siden matrikulert under Ljabroveien 42, solgt til bortflytning i 1847.)

17. mai er han formann i Akers sogneselskaps festkomité til feiring av dagen, sammen med blikkenslagermester Rolfsen og gårdbruker Huseby på Tåsen; om kvelden fester han i Fru Deists restaurant i Kirkegaten. Dagen derpå kommer innkalling til politiet i anledning av en knust rute hos Kloed i nabogården, noe Wergeland var ganske uskyldig i; om aftenen igjen i Deists kafé, hvor en ham ukjent mutt og tverr person var i den grad utilnærmelig og efter hvert fornærmelig i sine ytringer at Wergeland til slutt drev til ham. Det viste seg etterpå å være Kloeds fetter, myntguardein Sinding (siden bergmester og i senere år far til kunstnerbrødrene Otto, Stephan og Christian).

«Endnu har jeg aldrig stødt paa noget haardere, hevngjerrigere og min Tænkemaade i lignende Forhold mere modstridende Gemyt,» skrev Wergeland, som ville gjøre opp i mindelighet «det Lapperi Tingen dog egentlig var», og tilbød simple bøter, – bergkandidaten insisterte på forlikelseskommisjon og rettssak, og stevning ved Bernhard Dunker blev forkynt 18. juni med møte i retten den 28de. Det blev flere slike møter – for motstanderne var jo dette en ny, kjærkommen anledning til å ramme den forhatte.

Imens var opprydningen og planlegningen og reparasjonene i gang ute i Grønlien. Henrik skriver 5. juni til den danske komponist Hartmann: «Mens Bladene ere fulde *pro & contra* Henr. W – er jeg alene beskjæftiget med Opbygningen af et lille Landsted, hvor jeg vil indrette mig *à mon aise*, for at skrive –», han ville ha Hartmann med på å lage en opera. På fødselsdagen den 17. juni stod diktet «I det Grønne» i Morgenbladet:

I Solskin smelter alt mit Nag.
Sligt Ord er ei i Bølgens Slag.
Jeg lytter til de Strandens Toner –
Hvor mildt du, søde Chor, forsoner!
— — —
Og du min kjære, hvide Hæg,
trofaste Ven af Hyttens Væg,
du laane Vreden ei din Skygge!
I den tør ingen Sorger bygge.

Ett savn nevner han, og det sammen med dødstanken, som aldrig er ham fjern:

Til næste Vaar du skal maaskee
bestrø min Gravhøi med din Sne;
kanhænde den i Begret drysser,
som jeg, der *Brud ei har jo*, kysser.

Fra kl. 9 til 2 var han, flittig og plikttoppfyllende, som amanuensis på Universitetsbiblioteket i byens eldste hus, Rådhusgaten 17, spiste derefter middag i sitt losji hos blikkenslager Rolfsen i Dronningensgate fra 1/2 3 til 4, og så bar det til Grønlien. Men veien om Gamlebyen tok for lang tid; han skaffet seg en båt for å ro over isteden. «Men Aarer og Seil vilde man stjæle bort fra mig ved bybryggen om jeg ikke hadde et Sted at sette dem ind i Nærheden», og dette problem løste Waaler ved å presentere Wergeland for Bekkevolds, hvor han kunne deponere dem. «Dette gav igjen Anledning til at jeg fik see og tale med hans ældste Datter Amalie Sofie, og dette gav igjen Anledning til at jeg hver Dag før jeg tog over kom i hans Stue og sad der og blev siddende der først under

Paaskud af at jeg var træt og siden som en Ven af Huset.»

«Werthers Tilbedede gjorde ikke heftigere Indtryk paa ham, naar han saae hende skjære Smørrebrød og dele ud til sine Smaasøskende, end denne unge Pige paa mig, naar hun syslede med sine. De elskede hende som Moder og Søster. Sine Øines Herlighed kunde hun ligesaa lidt skjule, som man kan sætte en Lyshætte over Vesuv. Hendes Godhed var jeg daglig Vidne til, om den ikke havde lagt ligesaa aabenbare over hendes Ansigt som Solskinnet over Marken en Dag, som fortjener Navn af vakker, og om Fortræffeligheden af hendes Forstand overtydedes jeg ved hvert Ord jeg hørte.»

Jomfru Albertine Tønsager fra Eidsvoll, som Henrik i sin tid hadde sværmet sterkt for, var sammen med sin far stortingsmannen på bybesøk og bodde hos høker A. Knudsen i Store Vognmannsgate (nu Karl XII's gate). Knudsen var en bekjent av både Waaler og Wergeland, og Albertine var en venninne av Amalie. Før Henrik ennu var flyttet inn i sin hytte, innbød han de to venninner til et besøk derute; Tønsager fikk om han ville, komme landeveien – Wergelands farkost var vel ikke særlig rommelig, later det til.

Sankthansaften hadde han igjen selskap i det lille rødmalte huset. Denne gang hadde han buden et par av sine egne unge venner sammen med Amalie. Det var den 17 år gamle Lovise Bang, som siden blev gift med Wergelands gamle kjenning gartner Moe ved den botaniske have på Tøyen, og Ambrosia Henriksen, 16 år, datter av kjøbmann Gudbrand Henriksen, som også hørte til Wergelands bekjentskapskrets; hun blev siden gift med hans lærer og venn, botanikeren M. N. Blytt. Fru Moe mintes siden i livet at husets utstyr ennu var særdeles primitivt: /«Sengen var en briks med Riis i og Bordet var en Fjæl som han lagde over 2 Træstoler, med en Dug som han hadde kjøbt paa Auktion.» Om kvelden kom det øsende regnvær, og damene lot sine fine nye sommerhatter bli igjen for ikke å få dem spolert på hjemturen. Wergeland hadde lagt Amalies over en vindusrose, og om morgenen var blomsterknopper sprunget ut under den. Det gav motivet til et dikt: «Den Elskedes Hat», den «første Kjærlighedserklæring af nogen Tydelighed» som han brakte henne, «skjøndt det allerede længe var klart, at jeg sad i over begge Ørene». Han gjorde rett i aldri å la det trykke, for diktet er ingeniørlunde vellykket som poesi betraktet:

Himmel, er Hun mig nær?

Har da Hun, jeg har kjær,
Selv bevogtet med Ømhed min Slummer?
Har hun bøjet sig tyst
til mit bankende Bryst,
mens idrømme det glemte sin Kummer?

— — —

O forvild ei min Aand!
Disse lyseblaae Baand,
denne Hat jeg for vel jo maa kjende?

— — —

Jeg har slumret inat
med en dyrebar Skat.
Derfor svang sig min Drøm i det Høje.
Paa en Rosenbusk sat
var den Elskedes Hat
nær mit vaagne skjøndt slumrende Øje.

— — —

Og så videre. Stilen minner om slike viser som man kan tenke seg Amalie sang til gitaren. Enkelte vers levet videre i muntlig overlevering, til diktet blev utgitt særskilt av Jonas Skougaard i 1944 (UBOslo ms. fol. 3385).

Kort efter reiste Amalie med sin mor på besøk til onkelen på Moss. Dit gikk nu brev på brev når leilighet gav seg. Det eldste bevarte er datert «Søndag Eftermiddag» – det må efter all sannsynlighet være skrevet 1. juli.

UBOslo ms. 584 fol. F 41. S.S.5:1:207 f.

Søndag Eftmddg.

Dette, kjæreste Amalie, skriver jeg et Par Timer efter Indlagte, og i min Ensomhed. Jeg har sendt Bud efter Deres Fader paa et Glas Porter for dog at kunne tale om Dem, og det alvorligt. Der var intet Brev med Posten; altsaa stoler jeg og venter paa Deres Moder. Jeg længes efter hende, skjøndt jeg vel under hende et langt Hvilerum for hendes huuslige Byrder. Amalie, smukke

ungdommelige Amalie, skal De engang blive som hende? O ikke saa nedbøjet, om saa – hvilket Gud give! – skal skee, at jeg skal afvende Livets Sorger fra Deres skjønne Sjel. Ved den Alder kan Kjærlighed endnu være lykkelig. Og min Følelse for Dem er af den Art, at mit Hjerte, skjøndt sandseligt og med sit Blod, slaaer fyrigere ved Tanken om Deres Aandelige og Indre end ved Synet af den Ynde, som har fortryllet mit Blik. Jeg kan ikke give Slip paa den, skjøndt den ikke gjør mig lykkelig under den qvælende Uvished om hvordan den i Tiden vil blive besvaret. Det er vist, at min Kjærlighed for Dem, huldeste Amalie, gjør mig bedre og giver mig et Had til alt Andet end hvad der kan behage Deres rene Sjel.

Jeg satte Pennen til denne Side, fordi den Tanke faldt mig ind, at mine lidenskabelige men inderligt oprigtige Udbrud kunde synes Dem som udrundne af den Tro, at jeg havde nogen Ret til Deres Hjerte. Elskede, nei – De er fri. Jeg vilde mindst af Alle øve nogen Vold paa Deres Følelser. Medlidenhed er mig ikke nok. Jeg forlanger, hvad De ikke kan give uden De har den fuldeste Tro til mig og Deres følelser have taget den retning – jeg forlanger mine Følelserer besvarede saaledes at vore Sjele ere eet, vor Glæde og Sorg fælleds. O Amalie, jeg føler den umaadelige Kraft min Aand vilde faae, naar den havde en saadan Himmel at tye til. Min Muse vilde faae et ukjendt Sving, og Amalie skulde dele mine Triumpher, Amalie

«den Perle, jeg har funden
ivaar paa vilden Strand,
reen som Demantens Vand,
som Graad fra Engels Øje runden.»

Jeg afbrydes af besøg – Amalie, huldeste, sødeste Pige Levvel! Gud velsigne Dig og bevare Dig for din trofasteste, varmeste Ven

Henr. W-

P.S.

Jeg er i saadan Angst for at Peter Holm, til hvem jeg addresserede det første Brev (under Æresløfte om Taushed) ikke skal have været i Mos, at jeg nu midt paa Natten er staaet op for at bede Dem i saa Tilfælde at vise Deres Onkel denne Bemyndigelse til at modtage Brevet. Ellers behøver jo ikke Deres Onkel at være

iblandet mit Hjerteanliggende.

Godnat, kjære Amalie! Godnat! Kom mig ihu den Aften, De har faaet dette ihænde!

hw.

[Utenpå:]

S.T. Jomfru A. S. Bekkevold (Kjøbmand Bekkevold) Mos.

Betalt.

Mellemmannen Peder Holm var en av Wergelands kjenninger, student fra 1830, cand.theol. fra 1836, sønn av kjøbmann L. C. Holm på Moss.

Verset i brevet er tydelig den første spire til det første fullbårne i rekken av de elskovsdikt som nu strømmet på: «Den Navnløse». Tidlig om morgenen den 7. juli var det ferdigskrevet med tittelen: «Den Navnløst Elskede»:

Kun Hun Selv, og ingen Anden,
vide Hvad jeg fandt paa Stranden,
kun Hun Selv – Selv uden Navn,
Perlen liig, der, uopdaget,
endnu ei er bleven taget
ind i Diademets Favn!

— — —

– Elskte «Navnløs!» thi jeg vover
selv for Vennen, naar han sover,
ei dit Navn at nævne tyst:
Han, selv Han skal mig misunde.
Det, for reent for Verdens Munde,
tone skal kun i mit Bryst.

— — —

Hedd da «Navnløs» for dem Alle!
«Navnløs Perle» de Dig kalde!
Perle, reen som Engles Graad!

Samme dag har han renskrevet diktet «Den Elskedes Overfart». Han sitter hjemme i Grønlien og minnes når han ventet besøk og det var hun som førte årene:

– Tys! det pladsker over Vandet.

Det er Hende! Det er Hende!

Hendes Forbud er alt landet:

denne glade Angst for hende.

Aaretakten kan jeg kjende:

uden Regel, uden Lag

som mit eget Hjertes Slag.

Bølge! Bølge! skyd bagefter

sikkert, men med milde Kræfter!

– – –

Hulde Stjerne, over Vigen

maa du trofast lyse Pigen.

– – –

Lyser Du med trofast Styrke,

da jeg evigt dig vil dyrke.

Jeg Bassin vil Kilden bryde,

mine Blomster duggbegyde,

at jeg Speile nok kan byde

Dig og Hende, der saa liig

er i Blik og Reenhed Dig.

Søndag den 8. skriver han sent på natt sin fødselsdagshilsen til henne: «Til den Elskedes Fødselsdag. Til Amalie, 19 Aar, 9de Juli» står det på manuskriptet.

Om en Time Fødselsstunden

For min Elskte er oprunden:

Kjærlighed, med Gaver kom!

Du, den rige, er saa tom?

Har du intet Bedre funden
end en Taares Fattigdom?

— — —

Intet vilde Hende klæde
bedre end et Stjernekjæde
slynget om det blonde Haar.
Skynd dig! ned Orion gaaer.
Skynd dig! Beltet allerede
løses før du Skyen naaer.

Først Hun vilde ret fortrylle,
naar du kunde Hende hylle
ind i finest Morgenrødt.
O, hvor Skyens Silke blødt
vil om disse Former skylle,
hvorpaa Gud sin Kunst har ødt!

— — —

Ak, jeg frygter, at Du skryder,
naar om Magt din Tale lyder.
Hvorfor vil Du eje meer
end dit Hjerte, som det er?
Hvad, om *den* Present Du byder
da idag din Hjertenskjær?

Av et annet brev er bare et bruddstykke bevart. Wergeland har nok ikke vært trygg på hvordan fader Bekkevold ville stille seg til en forbindelse mellom ham og Amalie – Waaler var saktens en mere akseptabel kandidat.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,1.

[— — —

Dette var det Første, som gjorde mig opmærksom paa Deres skjønnne Sjel, at

De, uagtet dette,] uagtet han stundom ikke behandlede Dem med Delicatesse, dog var saa ærbødig mod ham. Ak, Amalie, min Elskede, jeg haaber han ikke vilde have imod en Forbindelse mellem os, naar De bare kunde gjengjælde min Følelse, og naar Vi saa fik et smukt Hjem og tog Olava eller en anden af de Smaa til Os?; – han vilde ikke have noget herimod heller. O Amalie, bedste kjæreste! lad mig sværme væk og bygge mine luftige Slotte indtil de enten forsvinde eller De giver dem Virkelighed.

– Jeg afbrydes. Hurtigt ind da Lap, og saa Gud veed hvori jeg nu skal faae den afsted. Nu har De 3 Breve med 2 Poster og 2, 3 i den ene Convolut. Ikke saa? ellers er noget borte.

Levvel! Naar seer jeg Dem? Gid Deres Moder kom i Aften! Levvel, mildeste, fagre Amalie og glem ikke

[Henr. W-]

P.S.

Naar De kommer, skal De see et smukt (saa haaber jeg) Digt til Dem.

Søndag den 15. juli kom hun hjem igien med dampskibet «Prinds Carl». Hver morgen pleide han nu å ha blomster med til hende fra sin have i Grønlien. En dag kom det et dikt isteden:

Fagre, hvor arm er din Elsker idag! Thi Han, som saa gjerne med Diamanter og Guld din Dørtærskel vilde bestrøe,
ak! Han ejer idag
ei vante Bouqvet til dit Vindu.

Nelliken holder jomfruligen stolt sig lukt i sit Bæger.
Blomsten har seet din Mund; nu blegner den heller iskjul.
Ak, jeg ejer idag
ei vante Bouqvet til dit Vindu!

— — —

Fagre, dog ejer din Elsker en Blomst, hvis fyrige Flamme
evig som Stjernernes er: udødelig Kjærligheds Blomst.

Dit velsignende Blik
har saaet den selv i mit Hjerte.

— — —

Hvilte Du kun en Sekund ved mit Bryst, da skulde Du føle
bævende Liv i dens Blad, der fik af en Skjalds Fantasi
al sin himmelske Pragt.

Den Blomst jeg dig skjænker, min Elskte.

Hjemme i Grønlien kretser tankene selvsagt stadig om hende:

Muntre Raab fra Fyrreskoven,
Klang af Horn og Skud deroven
kald mig ikke op fra Voven
ved den lave Kyst!
Der hvor jeg min Mø har funden
maa jeg dvæle tryllebunden.
Lænker ned i Klippegrunden
løbe fra mit Bryst.

Stranden troer I gold og øde?
Ak, I see da ei de røde
Roser, som i Sandet gløde
frem i hendes Spor!
Eders Øine er ei klare:
hvor I see kun Tang og Tare,
grant og sikkert seer jeg bare
unge Blomsters Flor.

— — —

Skjønne Havfru, lad dig fange
da af mine Elskovssange!
Byt din Bølge med den bange
Banken i min Barm?

Rødere dens Blodstrøm flyder
end Korallen, Dybet yder,
Perlens Glindsen, som dig pryder,
mod min Graad er arm.

— — —

«Henrik har kjøbt sig et lille Huus ved Alunværket, som han meublerer prægtig,» skriver søsteren Camilla fra Eidsvoll til broren Oscar i Paris. «Gud veed hvor længe den Herlighed varer, han bliver vel snart kjed af det.»

Venner trasket den lange vei til hans hytte og fant huset tomt – han satt jo hos Bekkevolds daglig. De begynte å ane uråd, og «da mit Tilholdssted var en Leilighed ligeved Jorden, opdagede en uforskammet Gloer mig. Nu kom da Rygtet ud pandekagevarmt om min Forlovelse længe før jeg selv havde mindste Haab; ... og jeg fik af mine bedste Venner Navn af en uforbederlig gammel Abekat, som nu i mit tredivte Aar satte Kronen paa alle mine Galskaber ved at forgabe mig i en fattig og dertilmed en temmelig simpel Mands Datter.» Den 21. juli gav han Amalie et nytt dikt: «Til Amalie Sofie fra hendes trofasteste Ven paa Jorden Henr. Wergeland.» Det hadde tittelen «Min Hjertensmening om Amalie Sophie»:

Guld er Støv og Purpur Pjalt,
Ædelsind er det ei Alt?
Kan jeg større Rigdom finde
da end hos min tro Veninde?

Ædelsindets Tankers Flod
det er himmelskt Adelsblod.
Kan jeg bedre Adel finde
da end hos min tro Veninde?

Dagen efter, søndag kveld, var de på et danseball sammen på forlystelsesstedet «Dronningbjerget» på Bygdø, og en «gammel pyntelig Mand» kommer bort til dem «midt i Sværmen» og gratulerer dem «med megen Omstændelighed». Det blev for meget for den unge piken, hun blir kold og avvisende mot sin kavaller, og han synker ned i bunnløs fortvilelse; det er lett å

tenke seg hvad han har søkt sin trøst i, både da og dagen derpå. Nu skulle det til uhell treffe at hans far og Camilla just kom inn fra Eidsvoll for å høre Ole Bull, som skulle gi sin første konsert i Christiania Theater om mandagen, hjemvendt fra sine fantastiske triumfer ute i Europa. Prosten hadde skrevet og bedt Henrik sørge for billetter – og Henrik var ingensteds å se. Konsertdagen gikk, og til slutt måtte prostens tilhøker seg billetter til uhyre priser av en sjauer. Først da de skulle gå i teatret, møtte de Henrik, «men i en Tilstand der vistnok maatte forbitte os enhver Nydelse,» skriver Camilla. «Han havde været i et Lag, hedte det –.» Prostens humør blev sort, og de to reiste hjem til Eidsvoll neste dag, på tross av Camillas tårer og bønner, og skjønt de hadde meget bedre billetter til Bulls annen konsert.

Om den egentlige grunn til den fatale episode med Henrik ante de ingen ting, før det i begynnelsen av august kom et nytt hefte av månedsskriftet «*Bien*». Her stod de seks første «*Poesier*», de kjærlighetsdikt som hittil er nevnt. De talte et tydelig nok sprog.

Amalies kulde var heldigvis forbigående, men med enkelte tilbakefall, og Wergelands sinn svinget mellem de lyseste forhåpninger, som han straks klatret til himmels på, og stundevist sort fortvilelse. Hver morgen fortsatte hans blomsterhilsener; en dag kom et dikt med tilskriften: «*Selam*. Med en Blomsterbog og en Bouquet». Det var de skjønne vers:

Den har ei Sjel, som ikke troer,
Naturen er en aaben Bog,
at Mossens blege Klippeflor
saa vel som Rosen har sit Sprog.

Det kjender Du, min Elskte, vel.
Du Drømmen seer i Klokkens Bund.
Du fatter Liljens tause Sjel
og Ordene fra Rosens Mund.

— — —

«Blomsterbogen» var i samme genre som «*Flora*, eller Blomster- og Bladesproget», et miniatyrhefte som dengang kom i opplag etter opplag fra

Mallings boktrykkeri. Da Amalie så igjen var på et kort besøk hos sine slektninger på Moss – hun reiste dit med «Constitutionen» den 2. august –, kunne han legge inn «Blomstbrev» i sine daglige brev til erstatning for morgenbuketten; men for sikkerhets skyld føyet han selv til hvad hans blomster hadde å fortelle. Innlagte seddel fra 5. august må hun ha lest med forskrekkelse. Ak, det var noe annet enn de banaliteter hun hadde funnet om hun hadde tydet blomstersproget efter «Flora»'s oppskrift! Der kunne hun tydet «Lyngblomst» som: «Kun Din Velvillie ønsker jeg; – og jeg er fornøiet dermed», og «Blaaklokke»: «Dine Ord ere skjønne, men Dit Hjerte?», o.s.v.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,2.

Blomstbrev til Amalie.

To røde Nelliker ...	∴ Skjøndt min Kjærlighed tiltager.
To hvide Nelliker ...	∴ voxer min Tungsindighed.
En blomstløs Rosenqvist ...	Min Kjærlighed er glædeløs.
Lyngqvist ...	Jeg er forbandet.
Blaaklokke ...	Jeg ahner i min Fantasie
Valmue ...	Vanvid eller
Græsstraee	Døden.

5 Aug.

H W

Men hun kjente saktens allerede stormkastene hos ham. Hans mismod fikk ikke råde lenge. Han *ville* tro at Amalie skulle bli hans. Og som så ofte ved høydepunkter i hans dikterliv melder dødstanken seg med styrke. Ved denne tid blev diktet «Min Grav» til, et motstykke til vårdiktet «I det Grønne». Momenter kommer igjen, men nu i annet overlys, med annen fortoning over fremtiden.

Hvor er jeg glad, ja hjerteglad!

Thi alt jeg seer det Sted,

hvor halten Hævn og blinden Had,

som med min Skygge fulgtes ad,

skal synke trætte ned.

— — —

Har *Hun* ei lovt, hver Pintsefest

mig at besøge der?

Skjærsommersøndagen dernæst

Hun atter være skal min Gjæst.

O Plet, hvor kjær du er!

— — —

Om han enn nu var tryggere på å eie Amalies kjærlighet, kunne ennu tanken på fader Bekkevold og husvennen Waaler engste ham. Dette siste kunne jo være en noe delikat affære. Men han øyner en utvei: han finner – at han jo kan råde Amalie hvordan hun best kan angripe saken! Hans brev er bevart i en (ortografisk unøyaktig) avskrift.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,3.

Jeg troer Du veed eller troer om mig, at jeg er en ligesaa varm Ven af alt skjønt som aaben Fiende af alt ondt. Jeg er saaledes, som Du ganske vist har mærket, en Ven af de uskyldige Blomster. – Og jeg minder dig herom, kjæreste Amalie, fordi jeg nu, da *jeg* venter med det første et Blomsterbrev fra *dig*, for første Gang føler nogen Frygt for de søde smaae Skabninger, som vist ellers ikke vilde gjøre nogen noget ondt. Lad da ikke dine Blomster dræbe mig eller pine mig, og dog beder jeg om Sandhed, selv om den skulde dræbe, at Du vil sige mig, om Du kan elske den, der elsker dig saa grændseløst. – Jeg vil ikke dølgge for dig Amalie, min umistelige, tilbedte Pige, at jeg nærer et ligesaa godt Haab om, at Du vil bøje dit Hjerte til mig, som at mine Forældre vil tilstede min Lykke. Jeg er salig i dette Haab, som jeg beder Gud og dig om ikke at berøve mig, jeg er glad, jeg er rolig, men alvorlig – jeg føler noget af den højtidelige, behagelige Huuslighed, som eengang, naar Du bliver min, vil gjøre vor Foreeningsdag til den saligste og alvorligste i mit Liv. –

Berøv mig ikke disse skjønne Følelser, der ere dig værdige, min ædle, reene Amalie, og de gjøre mig saa godt. Væn dig til at tænke dig mig som din Elskede. Et Brev til V[aaler] og min Samtale med ham vil bevare os hans Venskab og

maaskee Omgang. Om min heftige Kjærlighed til dig og dens Oprigtighed er han forvissat, saa at det ikke overrasker ham, om det bliver ham venligen sagt, «at Du er bleven saa overtydet derom, at Du føler en stærkere Tilbøjelighed til den, der har elsket dig saa uforanderligt, samt at han ikke vil kunne negte, (om jeg maa sige det her i Fortrolighed) at jeg besidder aandige Fortrin ved Naturens tilfældige Gave, som han, hans Egenskaber i Ære, ikke har, og at min poetiske og romantiske Æmhed endelig er bleven erkjendt». –

Saaledes omtrent, Amalie, i din hjertelige Stiil eller ogsaa sagt ham i al Fortrolighed af mig – saa er jeg overbeviist om, – at Venskabet reddes, om Kjærligheden maa ophøre. –

Siig mig ved Leilighed, hvad Du tænker derom. Til da levvel, min søde, hulde Amalie! min Sjels kaarne, min Søster, min Veninde, min Bud! min Brud!

Henrik Wergeland.

Hvor langt Amalie fulgte dette veltalende råd, vet vi ikke. Så meget er visst at Waaler overlevde, bekjentskabet fortsatte, og det kan i parentes tilføyes at han i 1840 holdt bryllup med Hanne Dorothea Chrystie fra Moss, en fjern frende av Wergeland. Siden bodde Waaler som gårdeier og proprietær i Christiania til sin død i 1880.

Så kom hun tilbake. I disse hektiske dagene skrev han diktet «Amalies Haandtryk»:

Din Puls har banket min imod.

Forente var vi Blod i Blod.

Det var i faa Sekunder bare.

Ei længer Salighed kan vare.

— — —

O, vore Hjerter længer maae

ei skilte ad, min Elskte, slaae.

De høje Stjerner saae og taalte,

at deres Aarer sammenstraalte.

— — —

Og endelig, avgjørelsen. På Universitetsbiblioteket skrev han torsdag den 9. august første vers av sin jublende dityrambe:

Kommer nu Sorger! knuger mit Bryst,
at det ei sprænges af jublende Lyst!
Himmel med Uheld, Helved! med Qvaler
tæmmer dets Bølger! Thi der har hun hvilt!
Fiendenag
aabne dets Aarer! din Piilodd kun svaler.
Thi ved dets Slag
har nun jo zittret og smilt.

Dagen efter var diktet renskrevet for Amalie på et prydelig kvartark. Men der kom enda et vers – det vakreste av dem alle:

Dengang du laa ved mit Hjerte, min Brud,
var det som Blomster sprang derifra ud:
Blomster, som levte, drømte og tænkte.
Mandel og Abild ei vajer saa fuld.
Solen sit Blod
ikke saa rigt over Roserne sprængte.
Sjelen sit Muld
drømmende saligt forlod.

Det blev føyet inn som det nest siste. Det er skrevet på en av bibliotekets katalogsedler.

Familien hjemme på prestegården var straks blitt underrettet om forlovelsen. «Det er umueligt at tænke sig noget mere glødende lidenskabelig, noget mere dybt bevæget end hans Breve til Fader og hans Digte,» skrev Camilla til bror Oscar. Prosten svarte omgående:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Eidsvold 10 August 1838.

Dine Forældre have intet inderligere Ønske end at vide dig lykkelig. Vi kunne

derfor intet have imod, at du forbinder dig med en saa elskværdig Pige, naar du troer dig istand til at sikre hende en anstændig Fremtid. Vil hun, med sine Forældres Samtykke, være din, skal hun ogsaa være vores, og modtages med aabne Arme som en kjær Datter.

N. Wergeland

[Utenpå:]

S:T:

Hrr: Cand: Theol: Henrik Wergeland.

betalt: Christiania. –

Da gav ogsaa fader Bekkevold sitt samtykke til forlovelsen, som blev offentlig søndag den 12. august. Dagens dikt blev «Det første Kys»:

Elskeren:

Hvor er du, min Elskte? Hvi lod du mig ene? Hvi har du dig skjult bag de ludende Grene?

Elskerinden:

Se her ved dit Hjerte, kun skjult af din ømme omfavnende Arm vil din Elskede drømme.

Elskeren:

Jeg hører din Stemme, som Engle dig lærte Men sværg, at du hører mit bankende Hjerte!

Jeg ellers maa troe, at Henrykkelsen dyssed i Døden det ind, da du, Elskte, mig kyssed. – – –

Elskerinden:

Jeg sværger, jeg hørte dit Hjerte at banke. Men nys stod det stille, da standste min Tanke. – – –

Mandag var de to ute på Ekeberg ovenfor huset i Grønlien «sammen med Mauritz Hansen, en anden god Ven og et Par Flasker Champagner», tirsdag var ringene ferdige. Blomstbrevene fortsatte, nu nok sammen med morgenbuketten:

Blaaklokke.....Er det blot en fager Drøm,
Bringebær.....at Du vil skjænke mig det Sødste Du ejer:
Rosenknop.....din jomfruelige Kjærlighed?
Verbena.....Min Lykke beruser mig.
Kløver.....Gud vil velsigne
Kartoffelblomst.....nøisomme Hjerter.
Aster.....Og jeg vil bevare min Kjærlighed til den sildigste Alder.

«Nøisomme hjerter» ville det saktens bli behov for: Wergelands faste inntekt som amanuensis ved Universitetsbiblioteket beløp seg til 200 specidaler om året (800 kroner), – hvad kunne hans forfatterskap innbringe? Det var vel med tanke på en samlet nytgåve at han just nu lånte en del av sine egne farcer fra Universitetsbiblioteket. En gammel tysk bok han samtidig lånte, gav ham idéen til dramaet «Venetianerne». Han tilbyr – riktignok uten hell – Morgenbladets redaktør å redigere avisens artikler om Sverige. Men bekymringer for fremtiden fikk ikke gjøre noe skår i dagens lykkefest:

Blaabærblomst (Slaaer næsten aldrig feil) Qvist med *Bærret* Jordbærblomt
Qvist med *Bærret* Tyttebærblomst Qvist med *Bærret* Tejebær

Jeg lover ikke meget, men det, jeg lover, skal jeg holde. Her har Du mig som jeg er. Du skal snart lære at kjende mig bedre. Er Du nu fornøjet med mig? O hvor min Fattigdom smerter mig? Tro mig, vi skulle have Bryllup inden Juul, saa fattige vi ere. Skjøn Jomfru, din Brudekrands er færdig, naar Du behager.

Med glad fortrøstning kunne han synge om «Kjærlighed og Nød»:

Se, min Elskte, Roserne rødme
som Smil henover de haarde Klipper,
de søde Jordbær groe paa gjerrige Højder!

Saa den haarde Skjebne modvillig
vor unge Kjærligheds Fryd skal bære.
O Nød, hvor skjøn bestraalt af salige Taarer.

— — —

Frygt ei, Viv, min Sang skal forstumme.

Min Sved kun friske skal gamle Laurer,
om blodig Graad end risler indenfor Øjet.

Kun en snebar Stribe behøver
den kloge Stær for sig selv og sin Mage.
Stort meer ei, Brud! Geni og Kjærlighed trænger.

Hjemme på prestegården ventet gamle og unge med spenning på det første besøk av de nyforlovede:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Eidsvold 18 Aug: 1838. Kl: 11 F.M.

I dette Øjeblik fik jeg Deres kjære første Brev, og iler derfor med, for endnu at kunne benytte Dagens Post, at nedskrive et Par Ord.

Vi vente Dem med Længsel. Kom her op! Kom endelig endnu i næste Uge!
Lev vel saalænge.

Deres kjærlige Wergeland.

Du maa endelig i næste Uge komme her op med din Forlovede. Moder, jeg, Camilla, ja ogsaa de gode Frøkener Diriks længes efter at gjøre hendes Bekjendtskab. – Hvis det ikke var mig en reen Umuelighed formedelst den travle og i Aar meget besværlige Høeaand, skulde jeg sendt min Voiture efter Eder. Men det lader sig ikke gjøre denne Gang. Du maa selv sørge for Befordringen. –

I Hast –

D. k. F. W-d. –

[Utenpå:]

Til

Hrr: Cand: Theol: Henrik Wergeland:

betalt: Christiania.

Søndag den 19. preket Henrik til høymesse i Gamlebyens kirke, med mange tilhørere. Og fra 22. til 28. fikk han fri fra biblioteket og var hjemme i Eidsvoll

med Amalie. I «Hassel-Nødder» forteller han om ankomsten (som han virkningsfullt rykker nærmere forlovelsesdagen!) og om sin elskede mors glede. Camilla gir bror Oscar beretning om deres nye svigerinne: «Hun er af Middelstørrelse, rank, fyldig Skabning, er meget blond, og har et blomstrende, fyldigt Ansigt, hvis fornemste Udtryk er Godmodighed. Øinene ere det smukkeste. Hun er af dem der ville blive vakrere med Aarene, ved at tabe lidt Fedme, og naar Charakteren mere eiendommeligt afpræger sig i Trækkene, hun er jo kun 19 Aar.» Det er tydelig at den unge piken fra det meget enkle og strenge småborgermiljø i Skippergaten har vunnet alle på prestegården ved sin tillidsfulle, naturlige charme. «Hun har naturligviis ingen Dannelse,» skriver Camilla, «men erstatter den ved en naturlig god Forstand og Aandslivlighed og ved et aldeles unbefanget Væsen – Dertil har hun noget blidt og høist insinuant af den Sort som Du veed Fader sætter saadan Priis paa, og som desværre ingen af os har kunnet erhverve os, jeg mener denne ydre Venlighed og Varme som mangler saa aldeles vor Familie. Hvad jeg meest beundrer hos hende, er en rigtig Følelse, en naturlig Takt og Delicatesse, der er høist beundringsværdig i hendes Stilling og Omgivelser. Mod Henrik viser hun megen Fasthed og en vis undselig Tilbageholdenhed, der nu næsten er for streng, men jo altid kan formildes. Det er et lykkeligt Instinkt hos hende at behandle ham paa den Maade, den eneste hvorpaa hun kan regjere et saa lidenskabeligt Gemyt som Henriks.»

Ham selv gav dette gjensyn med hans barndoms og ungdoms hjembygd, nu i samvær med henne han elsket, en sterk følelse av at han stod ved et vendepunkt i sitt dikterliv. Kjære minner strømmet på fra hans første diktnings rike inspirasjonskilde: skogen med dens tonende ensomhet, elv og foss, Skreia i det fjerne. Hans vers får gjenklang fra ungdomsdiktene:

Se, atter over mig suser den Piil,
som rysted nedover
min Barndoms seirrige Lege
de laureglindsende Blade.

Bekrandste Eensomhed feirer som før
i Skyggen sin Høitid
– den kjære Drømmer, som bredte

hver Qvel sit Teppe paa Engen.

Som forhen toner den grenede Top
den Vindenes Harpe,
der nynnede ind i mit Hjerte
en sød Tungsindigheds Sange.

— — —

Hvor øm og trofast du stolte Natur
mig møder herhjemme!
Ei Blad har Pilene mistet,
og Engen ikke et Blomster.

Kun Dig jeg savner, Genius, Dig,
i Eensomhed født af
Naturens Høihed og Ynde.
Hvi er Du ei under Pilen?

— — —

Ak, kommer der ei min Elskede selv?
Ved Himlen! der svæver
et Elskovsdigt over Læben,
en Ode brænder i Øjet?

Fortæt din Skygge, min Piil, thi jeg har
min Genius fanget.
Den vist i Himlen har været,
thi Jorden har ei dens Blidhed.

Lud ned, min Piil! Thi jeg vil paa min Mund
fra hendes aftrykke
det Elskovsqvæde og læse
den Ode Øje til Øje.

Slik avrunder «Hjemme» den vidunderlige diktkrans som denne sommers
håp og lykke har skapt.

«Det er mærkværdigt alligevel hvilken Magt denne simple udannede Pige allerede har havt over Henrik,» skriver Camilla noen uker senere fra Christiania til Oscar. «Du vilde ikke kjende vor Broder igjen, saa douce er han bleven i sit Væsen. Denne Mildhed og Forsonlighed udtaler sig i alle hans seneste Digte ... Saagar til hans Toilette har denne lykkelige Forandring strakt sig, han gaaer nu med Hat og fine Klæder. Paa hans Opførsel skal hans arrigste Fiender nu neppe mere finde at udsætte, han er det ordentligste, spagfærdigste Menneske, hele Formiddagen er han paa Bibliotheket, om Eftermiddagen skriver han, derpaa tilbringer han Aftenen hos Amalies Forældre, hvor han dog aldrig maae blive længer end til 9, thi Faderen er en streng spitsborgerlig Mand, af den Sort der vilde choceres meget ved at see Henrik kysse sin Kjereste ... Hun er virkelig at betragte som en Velsignelse for vor Familie. Den korte Tid hun var hjemme var der kommen en uvant Hygge, et vist Sammenhold i den. Fader var i saa godt Humeur som jeg ikke har seet ham paa længe.» Og prosten melder fornøyet til Oscar at Henriks kjærlighet «har foraarsaget, at han har givet al sin Politik Løbepas, og han vil nu af al Magt søge at komme i et Embede».

På ny preket han ved gudstjenesten i Gamlebyen kirke den 16. og 30. september, «med stor Tilstrømning», og fikk en varmt anerkjennende attest fra sin sogneprest, Iver Hesselberg. Og 12. november innleverer han sin ansøknings om Nannestad residerende kapellani, «Landets knappeste Embede», som han sier.

Nye kjærlighetsdikt så lyset:

Hun slumrer . . Tys! Hun slumrer.

Ei meer de bløde Fingre besvare mit Haandtryk.

Lig Qvisten, af hvide Roser for tung

i yndig Skjødesløshed de hænge.

— — —

Ve mig, af Hjertets Banken

min Skulder skjælver, hvortil hun hælded sit Hoved.

Hun drømmer sig vist paa grønnende Høi,

og hører Alfer hamre derinde.

— — —

Meer let end ellers svæver
henover Hendes Øienlaag, livlige Drømme!
Thi under dets fine melkblaa Emalj
er Perler gjemte, Smykker for Engle.

Den 18. oktober fulgte Amalie med Camilla hjem til prestegården for å bli der til over nyttår, og han nytter enhver leilighet som byr seg, til å sende henne brev. I dikt etter dikt fra denne tid er den elskede med. Han forteller henne om sin første kjærlighet, sin «Attenaarselskov» til Emilie Selmer, den vakre unge piken som døde, og hvis genius følger ham i hans drømme (diktet «De to Veninder»); der melder seg en gjenklang fra hans første dikt til Amalie Sofie:

En Rosenbusk stod ved mit Leje med fem
halvtudsprungne Roser; medeet da fra dem
et alfagtigt Lys strømmed ud, saa jeg grant
hvert Træk i den Elskedes Aasyn gjenfandt,
da ømt hun sig bøjed og jubled: «min Ven,
vær rolig! Sofie dig elsker igjen.
Som jeg Hun dig elsker! I denne Sekund
jeg hørte dit Navn fra den Drømmendes Mund.

En venninne har forært ham en gjengivelse av et gammelt nederlandsk maleri: en harpespillerske, og de tyste toner som strømmer fra bildet, binder sammen Amalies og hans egne drømmer. («Damen med Harpen.»)

Dagens politiske situasjon her i landet kunne han tross alt ikke se på med sinnsro. Resultatet av valgmannsvalgene som forberedte det kommende stortingsvalg, fylte ham med dyp pessimisme. I det store dikt «Norges Fjelde. Paa Egeberg» tegner han et dystert bilde av landets fremtid, og ender:

Gid jeg Selv før Klippe blev!
Smerten grov deri en Klev.
Gid en Steen jeg blev fortryllet,
højt paa Fjeld af Havet skyllet.

Ak, jeg veed, min Brud, da hvad

du af Himlens Gunst dig bad:
Hybnen liig, den rosenfulde,
lude over mig du skulde.

Samme tunge stemning ånder gennem diktet «Svanernes Høstflugt»:

Nu de vilde Svaners Hær
flyer fra Norges sidste Skjær.
Se, liig flygtende Stjerner,
hist, se hist sig Toget fjerner!

— — —

O, at flye fra denne Kyst!
O, hvor let! Kun sprængt mit Bryst.
Jeg før Svanerne kunde
hvile mig i Palmelunde.

Derfor, Elskte, fast mig favn!
Ellers Sjelen af sit Savn
udaf stirrende Øjne
efter de Bortfløjne.

I prestegården blev Amalie mottatt med åpne arme. At omplantningen til det nye sosiale miljø ikke alltid har vært lett for henne, er rimelig nok; hennes lærenemhet og hennes naturlige godhet hjalp henne. Henrik er vel fornøyet med de etterretninger han får hjemmefra. Bare to av hans mange breve fra disse uker er bevart.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,4.

Kristiania 10 Decdr. [1838].

Min Amalie, min dyrebare Elskerinde, hvor det Strøg i dit Brev henrykker mig hvor Du taler om Camillas Brevlæsning for dig og din store Lyst til at udvexle dine Tanker i den Form med Flid og Opmærksomhed paa Stilen. Jeg har – jeg maatte det – læst det for Olavsens, der bragte mig Brevet imorges, og for Thaulow, min Fætter, der laaner mig dette Papiir. Det røbede saamegen

Forstand, Aand og yndig beskeden Natur, at jeg ikke kunde holde min Glæde tilbage. Du er *mig* god nok som Du er, min hulde forstandige Kjæreste; men hvad Dannelse, Du – vel at mærke uden at tabe din Naturlighed og at blive affecteret, som Du ikke i mindste Maade er – kan erhverve, er naturligviis Gevinst for din Aand og vil skaffe baade Dig Selv og mig som din Mand mange Glæder i det Tilkommende NB. just ikke i Himlen mener jeg, men i det Liv, vi skulle føre sammen Hjerte ved Hjerte, og da især, om det bliver imellem Mennesker, der just ikke ere vore Aandslige.

Jeg vil da med den Oprigtighed, jeg skylder Dig, sige Dig, at den første Betingelse for at skrive smukke Breve (som en Marqvis de Sévigné og Rahel v. Ense) har Du allerede, nemlig en naiv, letbevægelig, ugenert Aand, der ikke slæber sig stivt hengjennem Linjerne, men afpræger sig let med enhver Bøjning i Tankegangen. Vittighed mangler Du heller ikke, troer jeg, men jeg gjør ikke synderlig af den hos Piger. Højere end til Ordspil maa det gode Hjerte ikke drive det; og et saadant ret morsomt (Gud forlade mig min Synd!) er det om «Pinestolen». I et hemmeligt Cursus skal jeg selv til Julen paatage mig at gjøre dig sadelfast i Ortografien; og saa – ja saa Amalie, skal et prægtigt Brev gaae af Stabelen til Frøken Diriksene. Et Svar foranlediger et Gjensvar og saa – hei vil Du gaa! saa er Tappen af Tønden og en Korrespondence mellem to dannede Damer i Gang.

Hvad der ogsaa glædede mig var at kunne pumpe Olafsen lænds mundtlig paa Efterretninger om dig. Han var ganske charmeret i dig, og sagde, at Camilla omgikkes dig paa saa peen og søsterlig en Maade. Derfor vil jeg hjertelig takke hende. Derimod din Tandpine, søde Amalie; den gjør mig med forstyrret i Hovedet; men dog mest af Alt din Rasenhed at lade Bondeqvaksalveren med sine Hesteinstrumenter komme dig nær. Jeg kan deraf, ligesom og af at Du bekvemmede dig til Igler, slutte mig til dine Lidelser. Olafsen lovede mig Pariserdraaberne til Middag, og saa skal den gaae afsted. Men Kreozot da? Har Moer ikke. Og er Du og

[Noen ord overstrøket.]

Her har General Birch siddet og tøvet mig en heel Time bort om Asylet og Nødhjælpsselskabet, saa jeg neppe har fem Minutter tilbage, om jeg vil have dette afsted idag; og det maa Flasken, om jeg skal leje Expresse. Jeg tilgiver ham

det for hans Godhjertigheds Skyld.

Min senere Historie er i al Korthed følgende: I Løverdags var jeg hjemme om Aftenen, hvor jeg læste i min Marryat – om Søndag Formiddag (hvilket Du maa fortælle) kom Tydskeren Fein til mig efter en 7 Dages Overreise fra London til Drøbak med Capt. Larsens Skib. Han har 18 Kister med forskellige Sager med sig, sin Formue og vil saa nedsætte sig her. Siig Far og Moer, at han seer rask og veltilmode ud. Han har i Sommer været i Skotland, England, paa Helgoland og 1 à 2 Nætter skjult i Hamborg.

Da vi gik til Byen pikkede Capt. Aubert os ind, hvor vi da fandt Duborghs, der spurgte efter Dig. Paa Broen traf jeg W[aaler], hvem jeg bragte din Hilsen. Da han sagde, at han havde indbudet mig til sit Balselskab, og jeg saaledes maatte slutte at han var mig velsindet, gjorde jeg en Visit hos Knudsens paa Udtouren, hvor jeg da spillede Boston hele Aftenen. Jeg hilste fra dig. Amalie laa syg af Tandpine.

Jeg vil see til at kunne reise næste Søndag; men vent Breve forud om at møde mig. Vil Du, kjære, gode Amalie?

Kongen er i Torsdags reist fra Stholm. Vor Skjebne er i hans Haand, idetmindste om vi skulle forenes snart og paa Landet. Hvor det bliver – bliver jeg din lykkelige, lyksalige

Henrik –

P.S.

Kl. 4.

Hos dine Forældre skriver jeg dette, Amalie, mens Olafsen er ude efter de franske Draaber.

Men hør nu efter (at sige om de følge med, da det kommer an paa om han træffer En):

De brune Draaber dryppes – et Par blot – paa Knusk og lægges indpaa Tanden. Hjælpe ikke de tages Tilflugt til hos følgende hvide, der bruges paa samme Maade. Disse bruges sidst fordi de skulle være rasende skarpe, saa de tage Huden af Tandkjødet. Derfor maa Du og Camilla være forsigtige. De brune franske hjælpe visse Constitutioner.

Kjæreste Amalie – maa jeg ikke læse Brevene til din Moder? Hvert Træk fra dig er mig kjær. De, som bringe dig Breve, behøver Du slet ikke at betale, da det er blot en Uvane, og jeg har gjort dem de Tjenester igjen. Heri har Du imidlertid hvad jeg har vedhaanden. Giv heller Fattigbørn nogle Skillinger imellem.

Din, din, din Henr-

UBOslo, Skousgaards gave. Ms. in fol. 3407,5.

Torsdag Middag. 13 Decbr. [1838].

Der er noget, kjære Amalie, jeg kanske burde underrette Camilla om (og da gennem Dig som jeg da faaer skrevet til) nemlig at Farvekjellingen ikke vil slippe Kjolerne fra sig uden for Contanter, og det er 16 Mk tilsammen. Sig hende, at jeg nok kan lægge ud og tage dem med, dersom hun bare er accurat. Men det Vigtigste for Os er at jeg, saavidt jeg endnu kan see efter det Arbeide, jeg har igjen, vil kunne træffe Dig, min Glæde og min Lyst! paa Elstadmoen næste Onsdag Efter[middag den] 19de, at sige om Du kan reise ud for Tandpine. Reiser [Du mig imøde,] saa tag Bredslæde, at vi kan kjøre hjem sammen. Vil Du [ikke kjøre saa] langt, saa mød mig paa Raaholt. Jeg haaber Du [har faaet Draa]berne – Manden var betalt – og Far et Brev Dagen efter [og der var natur]ligviis Brev med til Dig.

I [forqaars havde] jeg Blikkenslager Rolfsens (Mand, Kone og Barn) hos mig. [Jeg trakterede med] Alkesteg. Og igaar en svensk Magister. W[aaler] og Knudsen have ladet sig melde, og komme vist i Aften, skjøndt jeg har noget at bestille saa jeg ret var ligeglad.

Skjøndt jeg troer Du nu har noget tilovers for min lille brune Pandekagehue, kan jeg dog fornøje Dig med at den nu troner paa Johannes's Lurveparyk, mens min er bedækket af en moderne Lapsevinterhue. Dette er vistnok af de «Nedstemte Breve» (en Bemærkning, jeg lider hos Dig) men jeg troer enhver Bagatel om og fra mig er dig kjær. Thi nu veed jeg at Du elsker mig – at min Lykke er fuldkommen – at Du elsker mig søde Amalie med den Kjærlighed, jeg nærer for Dig, og som gj[ør det] Mindste fra Dig dyrebart og vigtigere end noget Andet. [Du skal siden] nok faae ordentligere, højere stemte Breve; – men ihvordan de [ere, komme] de fra et Sind, der er opfyldt med den reneste inderligste [Kjærlighed til] Dig, min gode, ædle, tilbødte Pige.

P.S.

Men Kjolen din da, Barn? Jaconette skal jeg [søge at skaffe.] Komme ikke Kjexene før, skal jeg tage dem med.

Wergeland blev allikevel i byen til efter Carl Johans ankomst den 21. desember. Sine følelser da han stod, sammen med offiseren Hans Helgesen, ved den illuminerte æreport om aftenen og så den kongelige kortesje passere, har han skildret i «Hassel-Nødder», kap. XXXXIV. Han tenkte på hvor ofte hans politiske fremferd i de senere år hadde forbitret kongen. «Det er umuligt, at Carl Johan nu kunde bære over med mig mere»; – og nu, da han var forlovet og ansøker til Nannestad kapellani – «ak, nu ere vi ulykkelige begge To, og Skylden er min, min!» Men senere på kvelden, da Helgesen og han forfrosne varmet seg og bestilte toddy i Hotel du Nord, kom inspirasjonen: han følte det som «min gode Genius sad ved min Side og hviskede mig ind de digterske Inspirationer, der havde betaget mig. Digtet «Kongens Ankomst» var allerede blevet til. Jeg reciterede det paastedet i den første raa Tankeform ... dette Digt, der brændte af Enthusiasme uden at ryge af Smiger.»

Dagen efter reiste han hjem, og lille julaften var de unge i visitt nos naboene på Linløkken, jomfru Engel Sophie Dahlin (1792–1862), som drev landhandel, og hennes søster Laurentse Marie (1789–1869). Camilla forteller: «Henrik, Amalie og jeg i Pilen /Henriks Baad/ med samt Brunen og Bella; jeg kjørte og H. og A. sad bag, idyllisk!» – Om juleuken – den siste festlige jul preget av glad ungdom på prestegården i Wergelandstiden – beretter både prosten i brev til Oscar i Paris og Camilla i et brev gjengitt nedenfor (s. 48ff.); og minnet om en måneskinnstur nyttårsaften er bevart i Wergelands eventyr «Annalina», som opprinnelig het «Emmalvina» (se s. 122–25).

Morgenen etter fikk Amalie dette brev overrakt:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,6.

Eidsvold Præstegaard Nytaarsdags Morgen 1839.

Det Aar, hvori Du gav mig dit Hjerte, tilhører nu kun Erindringen; et

begynder, der ligeledes skal forsvinde, men idet det forsvinder, overtude os om, at vor Kjærlighed ikke tilhører Aarene, men Evigheden. Lader os idag udvexle denne Tro med hinanden! Det er vore Gaver, en aandig Ring imellem vore Sjele.

Ja, min Amalie Sofie, som har min Sjels Højagtelse og mit Hjertes hele Kjærlighed, Forsikringen om at Du stedse vil besidde disse under Aarenes Flugt, er min Gave til Dig idag, saa simpelt fremsat som her forat Du des før maa troe det. Og Du gjør det!

Bevar dette Papiir imellem vor Kjærligheds Erindringer. Jeg skal ikke blues, om Du viser mig det paa min sidste Dag.

Din Henrik

Til

Amalie Sofie

Efter nyttår reiste Henrik og Amalie til Christiania og siden til Moss for å besøke hennes onkel med familie. Dit kom også hennes far. Henrik måtte tilbake da universitetsferien var slutt og biblioteket skulle åpne, men Amalie blev igjen. Han får høre at hun ikke er frisk, og blir grensesløst fortvilet:

UBOslo ms. fol. F 42. S.S.5:1:220 f.

Tirsd. Fmddg. 15 Jan. [1839.]

Det er muligt, min søde tilbedede Amalie, at jeg selv overrækker Dig disse Linjer; thi jeg har foreslaaet din Moder at møde Dig i Bunden imorgen mod Aften, dersom Du ikke kommer idag. Da venter jeg dig, om – hvad Gud forbyde, om han nogentid vil bønhøre mig – Du skulde have havt Anfald igjen af denne nye Syge, der forfærder mig i samme Forhold som den forøger min Ømhed. Ihvordan det nu bliver med mit Møde, saa kan kun min Forkjølelse, om den bliver ved det samme, som den nu er, afholde mig fra at omfavne min Elskede nogle Timer før ved min Mødereise. Og under alle Omstændigheder, kjæreste Amalie, saa tænker jeg, idet jeg slutter fra mig selv, at mine Linjer ville være dig kjærkomne. Kl. 7 var jeg alt hos din gode Moder, der bedrøvedes meget ved at

høre dit Sygdomstilfælde, som jeg ikke kunde tie med. Det laae og ligger mig for tungt paa Hjerte. Din Moder trakterede mig med varm Aftensmad og Punsch samt med Natteleje i din Faders Seng, som bekom mig vistnok bedre end i Grønliekulden.

Siden har jeg idag været paa Bibl[iotheket], hvor jeg kom forsaavidt tidsnok som det først skal aabnes paa Thorsdag. Dette skrives hos din Moder, hvor jeg venter Gløersen. Jeg har fortalt ham om hvor godt jeg leed din Familie paa Moss uden Undtagelse, og at jeg for Eftertiden vil heller tie end ved Svar give Anledn[ing] til Uvenskab med din Fader. Saaledes skal nok alt gaae godt, Amalie; og Intet i Verden skal kunne trænge fiendtligen indimellem vore Hjerter.

Gid jeg nu bare fik dette idag nedlagt paa Bunden. Det vilde overtude dig om min Længsel og at Du inderligen – og nu ængstligen – elskes af

Din Henrik –

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,7.

Torsd. Morgen 17de Jan /39.

Min elskede Amalie! Jeg skriver dette hjemme hos din gode Moder, hvor jeg Nat og Dag har været siden. Min Sindsstemning, idet jeg uafbrudt har været opfyldt med den kvalfuldeste Angest for dig, har ikke tilladt mig at være hjemme hos mig Selv, hvor min Indbildningskraft vilde være endnu mere behersket af min Frygt for hvorledes Du, mit Liv og min Sjæl har det. Som en Hund vogter jeg paa de Tomter, hvor Du skulde være, og som vor Kjærlighed har helliget. Ak, Ingen, selv Du neppe har Begreb om Hvad jeg føler for Dig. Kanske Du ikke vil fatte det før jeg, i den nærmeste Forbindelse med Dig, har viist hvorledes jeg vil bære Dig paa Hænderne og vie mit Liv til at fjerne ennver sjelelig og legemlig Lidelse fra Dig, min Trøst og Glæde, hvortil mit Liv er knyttet.

Jeg vil ikke beskrive de Skrækk billeder, som uvilkaarlig have fremstillet sig. Synet af Dig da Du leed var selv ikke det værste. Og nu igaar, da din Moder, lille Nils og Jeg ventede Dig i Bekkensteen forgjæves, da forbandede jeg at jeg skiltes fra Dig saavel som min Skjebne, der binder mig hertil siden Bibl[iotheket] aabnes idag. Men selv Udsættelsen for at miste min Post skal ikke afholde mig fra at ile til Dig om Du skulde ligge syg hvor Du er. O Amalie, lad Intet afholde Dig fra at troe, at Du elskes saa højt menneskelig Lidenskab kan stige. Din Sygdom har

forøget min – den, jeg troede ikke kunde voxé. Gjengjeld den kun halvt, og jeg er lykkelig, om jeg selv vidste at vi skulde døe før vi forenedes.

Træffer dette dig i Moss, og Du er syg, saa besværges jeg Dig ikke at reise, men blot at lade mig vide Sandheden af din Tilstand. Jeg skal da komme; saa grusomme kunne mine Befalende ikke være at negte mig det, og skeer det, saa – Intet skal binde mig. Træffer det dig paa Vejen, nu saa tænk paa et Glædesgjensyn med din trofaste Elsker, som maaskee ogsaa idag forsøger at møde dig.

Til vi sees da Levvel! Lewell min bedste, inderligen elskede Amalie fra din Moder og
din Henrik.

P.S.

Din Moder beder sagt din Fader, at Iversen er reist Fjorden ud – efter Fisk. Til Sverrig ventelig.

[Utenpå:]

S.T:

Jomfru Amalie S. Bekkevold

Anbefalt Hr Juveleer Mørch til Overleverelse enten paa Moss eller ved Møde paa Vejen.

forbintl. fra Henr. Wergeland 17 Jan /39

Den 10. januar stod diktet «Kongens Ankomst» i Morgenbladet. Carl Johan fikk seg det straks oversatt på fransk av Wergelands velynder statssekretær Frederik Due og grev Lewenhaupt og fant det meget vakkert. «Fra det Øjeblik, han havde ladet sig Digtet forelæse, skjænkede han mig sin Huldrighed for bestandig,» heter det i «Hassel-Nødder». «Jeg blev endog underrettet om, at jeg skulde faae mit Kapellani ...»

««Amalie» – jublede jeg min Forlovede imøde – «Nordens baade Nordstjerne og Karlsvogn bestraale os. Jeg faaer Nannestad Kapellani! ... Men siig mig, veed Du, om der skal være Møbelauktion i denne Uge?» Vi maa tænke paa Sligt nu. Velsignelser over den ædle Konge stege op fra et uskyldigt Hjerte

trykket til mit. «Det kommer af, at Carl Johan har Sands for Poesi», bemærkede jeg stolt. «Nei af at han er saa god», sagde min Brud. «Ve mig om jeg nægtede det, udtalte jeg med Høitidelighed. Gud ham velsigne!» «Amen!» hviskede det ved mit Bryst.»

Prost Wergeland og Camilla reiste inn til Christiania den 19. januar. Som hoffpredikant så han det som sin plikt å gjøre Hans Majestet sin oppvarning. Han blev meget nådig mottatt og fant at kongen ikke var ugunstig stemt mot Henrik; allikevel tvilte han på at håpet om kapellaniet ville gå i oppfyllelse, så sterk aversjon mot Henrik som både stattholder Løvenskiold og kirkestatsråden, P. C. Holst, la for dagen. Imidlertid lånte han Henrik 100 daler til møbelkjøp den 1. februar, før han vendte hjem til Eidsvoll. Camilla blev igjen i byen på besøk hos sin venninne Adolphine Colban.

Et par dager efter fikk Amalie et kjærlig brev fra prostinnen:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Jeg takker Dig min gode Amalie, for dine 2 Breve. Du maa ikke regne det saa nøie om jeg ikke altid kan besvare dem strax, du ved hvad jeg har at tage vare. I den sidste Tid som Camilla var hjemme var her meget at bestille, Mad. Nissen, Gunild og en skrædder syede, og saa al den vadsking og stryging, nu er her saa [stille], den ene Dag gaar som den anden. Forige Søndag var vi rigtignok indbudne til Kaasens til Middag. Det var Afskedts Selskab for Fru Siisner, en af Dagene var og saa Fru S. med sine Børen og nogle flere til Middag.

Det gjorde mig saa inderlig ondt da jeg fik at vide at Du var bleven syg paa Moss. Aldrig syntes jeg man kan more sig saa godt paa noget stæd, som paa ens Fødestæd, hvor tusinde kjære Barendoms-Erindringer minder en. Den Lykke er kuns bleven mig til Deel Engang, og det var saa kort, kuns 1 1/2 Dag.

I gaar havde vi den glæde at faa min kjære Mand frisk og vel igjen. I morgen tidlig reiser Olsen. Ifølge med Mad. Nissen, Albertine Tønsager, hendes Broder. De vil ind til Markedt. Naar vil du nu besøge os kjære Amalie? Du skal faa Flødegrød og Vaffler. Nu har vi Melk. Naar du selv vil, saa vær velkommen.

Din Fader forstaar sig ypperlig paa at kjøbe Fisk, tak ham mange Gange for sin Uleilighed dermed. Naar vort Bud har selv kjøbt, saa har de bedraget ham saa skammelig. Hils dine Forældre saa meget fra mig. Ligeledes din Henrik, sig

ham at jeg i dag ikke kan skrive ham til men med det første. Han skrev mig forleden til og rosende dig som flink Værtinde for sit lille Selskab.

Lev nu vel kjærest Amalie, du er altid med Kjærlighed Erindret af den som sætter sin Glæde i at kaldes

Din Moder A. W.

[Utenpå:]

Til

Jomfru Bekkevold

i Cap. Brincks Gaard

Christiania.

Prosten fikk rett. «Kapellaniet forvandles til en vakker rød Sky.» Og Wergeland ville vel knapt blitt utnevnt til embedet selv om ikke den nye fatale episode var inntruffet, det reglementsstridige besøk i kongens vaktstue om kvelden og natten 12. februar. Vakthavende offiser, Wergelands venn løytnant Gamborg, blev satt under krigsrett. Henrik var «ganske sløv af Sorg». «Hvad feiler dig dog i disse Dage, Henrik?» spurgte min Kjæreste mig da vi Søndagen efter [17. febr.] spadserede paa Isen. Nu maatte Hemmeligheden frem. «Amalie!» sagde jeg. «Jeg faaer ikke Kapellaniet; kanske aldrig noget. Men se der disse deilige røde Skyer, hvor Solen nu gaaer ned, der er mit Sognekald! Den glimrende enkelte Straale der er Spiret paa den Kirke, jeg faaer.» Nu græd hun; mit Øje funkledede. Hun fik den smukke Scene endnu samme Aften saaledes beskrevet:

«Se hist, min Elskede, hist hvor Dagen

til Hvile lægger sig paa Skarlagen,

hvor Solen dalte

blandt Skyer gyldne og purpuralte! ...

Se der i Vest

i hine svømmende skjønn Lande,

først der, kan hænde, sit Vuggeløfte vil Skjæbnen sande:

at jeg, din Elsker, skal blive Præst.»»

Carl Johan var snar til å blusse opp, men uværet kunne hurtig gi seg igjen. Mange år senere fortalte Amalie at «da de gikk opp fra Bryggen og kom til Palæet, saa de Kongen staa i Hjørnevinduet; han hilsende dem venlig, men truede paa samme Tid med Pegefingern, som om han vilde sige: har du nu været ude igjen? Han vedblev at gaa fra Vindu til Vindu, fra Værelse til Værelse, ligetil Hjørnevinduet, da sendte han dem atter en Hilsen «og et af de Blikke som aldrig glemmes».» Kort tid efter kunne statssekretær Due meddele Henrik at kongen, «i Mangel af Kapellaniet», tilbød ham 200 daler av sin egen kasse årlig i to år for det første, og Wergeland tok med takk mot tilbudet dersom han måtte gjengjelde det med frittvalgte arbeider for almuens opplysning.

Så kunne det allikevel bli bryllup denne vår. Alt før Henrik og Amalie reiste på påskebesøk på prestegården de siste dagene i mars, hadde han leiet en «ret smuk Bequemmelighed» (som Camilla sier) i hjulmaker Meyers gård ved Akersveien (nu Damstredet 1) med have og lysthus og stall for Veslebrunen, og han underhandlet om et fordelaktig salg av hytten i Grønlien; det brakte ham 360 daler, hvorav 100 kontant. Lørdag den 27. april viet prostens brudeparet i Eidsvoll kirke. De to, Camilla og Amalies pårørende var kommet fra Christiania dagen i forveien. Camilla pyntet bruden på sitt værelse: «Hendes smukke Haar var lagt i to tykke Flætninger i en phantastisk Slyngning, Krøllerne foran vare meget smukke, ved høire Side en Bouquet af Myrther med smaae fine, hvide Blomster, der gikk i en Krands hen til Flætten til Venstre, hvor den endte i en Bouquet, mørkegrøn Grodinapelskjole, syed af min Syerske Caren, i Brystet en Bouquet af deilige Aurikler og Reseda, en Gave af Harald. Da hun kom ned, var ikke Henrik fornøied med Krandsen, den skulde være tyk og gaae rundt om Hovedet som Bønderpigerne bruge den.» Våren kom sent dette år: «Brud og Brudgom pladskede foran i en Bredslæde» på veien til kirken, gjestene kjørte i vogn. De blev over til tirsdag den 30.; den dag var Henrik allerede på sin post på Universitetsbiblioteket.

«Henrik er en af dem der maae styres, ledes,» skrev Camilla til bror Oscar – en noe besværlig oppgave, må man si! – «og Amalie har mange Anlæg til at gjøre dette paa den rette Maade, men de ere endnu ikke nok udviklede hos hende, det stakkels Barn er ikke 20 Aar endnu. Hun har megen Magt over ham, og er Gud skee Lov ikke saa forelsket i ham at hun kan byde hans stormende Følelser

Stangen i en vis Roe og Tilbageholdenhed, derved conserverer hun dem naturligviis hos ham. Det vil nok gaae godt.» Denne hennes spådom sannet seg i hvert fall. Ekteskapet blev lykken i hans liv, og hans forelskelse i sin vakre hustru varte til hans siste stund.

Det nye hjem stod åpent for Wergelands venner, og den første store fest var på Amalies fødselsdag 9. juli, med «Blomsterilluminasjon», underholdning av sangere, blant dem den storhertuglige badenske hoffsanger Schmuckert og – ekstraordinært – salutt fra 4 «gevaltige Svingbasser», avfyrt av glade ubudne gjester utenfor husets vinduer klokken 2 om natten. Fra prosten kom en vennlig hilsen:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 1309.

Paa denne din 2ode fødselsdag modtage Du Forsikringen om min Agtelse og Kjærlighed, min faderlige Veisignelse og medfølgende liden Foræring.

9 Julii 1839.

N. Wergeland

Til Amalie Sophie Wergeland.

Da Camilla kom hjem til Henriks bryllup, hadde hun en måneds tid vært hemmelig forlovet med cand.jur. Peter Jonas Collett, den riddersmann som blev hennes redning. Brevvekslingen mellom de to forteller om hans utrettelige, oppofrende strev for å gi henne nytt livsmod og mane bort de minner som forfulgte henne om hennes ulykkelige ungdomskjærlighet til Welhaven. Collett mente det ville være godt for henne en tid å komme vekk fra både Eidsvoll og Christiania, og 24. september reiste hun til København for å bli der vinteren over.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3111.

København den 18 Nov. [1839.]

Det er af puur Egoisme jeg skriver Dig disse Linier, kjere Amalie, det er mindre fordi jeg venter at de ville glæde Dig end i det Haab at de ville opmuntre

Dig til et lille Svar. Jeg har saa lidt at fortælle Dig om mit Ophold hernede der virkelig vil kunne interessere Dig, jeg deeltager saa lidt i den Verden der ligger udenfor mig, Komædie og Selskaber undgaaer jeg saa meget som mueligt, og hvad der ellers angaaer mig, min huuslige Færd, min Omgivelse, mine Beskjæftigelser vil Du tilstrækkelig faae at vide naar Du henvender Dig til Emilie D[iriks], til hende henviser jeg alle, der maatte ønske dens Slags Oplysninger; altsaa min kjere Amalie, I deroppe lide ingen Nød i denne Henseende, derimod trænger jeg i høieste Grad til at høre fra Eder. Vil Du troe at jeg endnu ikke har faaet en eneste *venlig* Linie hjemme fra, undtagen 2 Breve fra Fader der ere skrevne i hans allerværste Humeur og derfor lidet skikkede til Opmuntring for en stakkels længtende Sjel. Jeg indseer ikke hvormed jeg har fortjent denne Kulde og Forglemmelse. Oscar, Henrik, Moder kunde dog gjerne spandere et Par Ord paa mig, jeg har bedet derom men det har ikke frugtet. Men Du, min Amalie, du gode venlige Sjel! vil vist ikke lade Dig bede forgyeves. Skriv mig ret snart om alt hvad Du vil, hvorledes Du har det nu i denne triste Høsttid. Er Du endnu fornøiet med Huus og Have og Henrik, som i Sommer da Haven blomstrede, Væggene skinnede i det nye Huus og alting var nyt og skinnende ligefra Themaskinen indtil Kjerligheden. Hvorledes staaer til med Hvedebrødsdagene? Ere de allerede ringed ud ligesom Markedsdagene? jeg vil haabe nei, og for dem der rigtig elske hinanden bør de hverken ringes ud eller ind, men skal aldrig merke nogen Overgang. Fortæl mig Alt, hvad tager H[enrik] sig fore nu. Hils ham fra mig, er han i godt Humeur. Fortæl mig alt nyt som Du kan opdrive. Det allerubetydeligste faaer Værd hernede. Jeg skulde give Guld for en Flig af Morgenbladet eller Nella, og havde jeg en Intelligensseddel vilde jeg læse den med den dybeste Andagt. Her i Kjøbenhavn skal jeg sige Dig kjere Amalie, er alle norske Blade forbudne. Da man aldrig er vant til i danske Blade at tage Bladet fra Munden og sige sin Mening, taaler de det heller ikke i andre, men derfor ere de danske Blade saa vandle og kjedsommelige at jeg gjerne skulde give dem alle for et retskaffent grovt Morgenblad.

Kan Du erindre det var netop paa denne Tid for et Aar siden at vi begge havde vor Tandpine. Hvorledes gaaer det Dig denne Høst med denne Plage, jeg staaer mig godt endnu og det kommer vel fornemmelig af Klimatet hernede, bedre Huse. Jeg hærdner mig desuden paa alle Maade, baade Morgen og Aften vadsker jeg mig med iskoldt Vand med en Svamp over hele Legemet, og gnider mig med

Uld, det styrker ualmindelig og bevarer for al Slags Gigt. Jeg har aldrig været saa rask som nu, jeg er bleven saa feed at jeg maae lægge mine Kjoler ud 2 Finger. Det var lidt senere at Olavson besøgte os i Fjor. Erindrer Du den første Aften Du maatte ind og være aimabel medens jeg sad i ulidelige Smerter indenfor og hørte lidt af Conversationen? den anden Dag stjal jeg mig ned i Stuen i min Tandpinenegligeé, da jeg troede han var reist! Du maa hilse Olafson at det ikke var smukt af ham, blot at afgive Visitkort og ikke komme indenfor, den Eftermiddag jeg pakkede ind, det lignede ikke ham at være saa stiv, og til Straf derfor paalægger jeg ham et ordentlig Besøg hos os til Sommeren. Maaskee var det de mange Damestemmer indenfor der skræmmede ham. Den derimod, der ikke lod sig skræmme, var vor Lieutnant fra i Sommer, Hr Adolph Møller, han vovede sig lige ind i Ilden og blev der en god halv Time, men kom vist ganske uskadt ud igjen.

Vi havde det dog ret hyggeligt sammen i Fjor, naar jeg undtager hine Smertensdage. Jeg erindrer mig alt saa levende som om jeg var midt inde i hiin Tid. Hvorledes vi læste for af Stjernetyderen, hvorledes vi spadserte i Mørkningen gennem begge Værelser, hvorledes vi sang, hvorledes vi grublede over Capellanens Gaadefuldhed, og hvor dydige vi vare oppe tidlig om Morgen og spandt, og Julen, Amalie! Det var dog en deilig Juul, en *complet* Juul, ikke sandt. Der var alt hvad der udfordres til en Juul, der ikke saa let vil forglemmes. Vi prøvede jo Alt, havde jo Alt, Komedie og Dands, Kanefarter og Forlibelse og Digtere og Maaneskin og Capellaner og Kjælkebakke, der manglede intet. Gud veed hvordan den næste Juul bliver. Du reiser formodentlig hjem med H[enrik]. Oscar maae være en god Erstatning, men jeg er bange I ville komme til at savne Pernille, og kanskee en eller anden en Smule Fru Terentia. Den Juul jeg vil faae hernede vil blive af en ganske anden Sort. Men næste! maaskee vi da samles glade med hinanden igjen! ja til næste Juul hvorledes er da Alt?

Lev nu vel, min kjere Amalie og glem ikke min Bøn til Dig, jo mere uforbeholdent jo vidtløftigere jo bedre. Skriv om Alt, der er intet der mere vil glæde mig end at Du endnu tænker venlig paa mig, at Du holder lidt af *din Camilla*.

Til Madame Amalie Wergeland.

Amalie svarte på oppfordringen, og leilighetsvis sendte også Henrik sin søster en seddel. Til Jonas Collett skriver Camilla 20. mars: «Fra Henrik! havde jeg et lille Brev – Gud hvilket Menneske han er, jeg troer ikke han har Idee om det Slags Væsen som jeg. Amalie maae virkelig have stærke Nerver, hun skrev mig til, at han var meget god og kjærlig mod hende, og at hun havde det godt; jeg begriber ikke en saadan Natur, mig vilde han knuse. Hans Spøg, hans venligste Ord ere sande Kølleslag, naar de overraske os i et Brev, og man ikke har ham selv ved Haanden, thi da mildnes det rigtignok betydelig!» Julen hadde han og Amalie tilbrakt på prestegården sammen med Oscar.

Henriks eldste søster, Augusta, som var prestekone i Jelsa i Rogaland, har begynt å veksle brev med sin svigerinne i hovedstaden og gitt henne diverse oppdrag å besørge. Fra Eidsvoll er gårdsdrenge *Erik Christiansen* (1818–55) det stadige bud til de unge i Christiania med brev og sendinger fra prestegården og tilbake.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Det er mig en inderlig Glæde, at erfare af dit kjære Brev, at din Moder kommer sig igjen, og jeg beder at hilse kjærligst dine gode Forældre. Henrik har nu et Aar været paa Prøve. Jeg troer han har skikket sig vel, og at I paa begge Sider ere fornøjede med hinanden. Det er en usigelig stor Lykke i denne Verden, som man for enhver Priis maa søge at bevare, og som jeg haaber vil vedblive indtil Døden mellem Eder, mine kjære Børn. –

Af Augustas Brev, som hermed tilbagesendes, seer jeg, at hun har faaet min sidste Skrivelse til hende, hvorom jeg var i nogen Tvivl. Hun har ogsaa bebyrdet dig igjen med Comissioner; men som jeg er vis paa du søger at udføre paa det aller bedste efter din vanlige Godhed, saa at jeg ikke behøver at tilføje nogen Anmodning derom fra min Side. Jeg har endnu ikke faaet nogen Fortegnelse fra hende om hvad hun ønsker. Men da hun opgiver adskillige Gjenstande i Brevet til dig, saa kunde du høre dig for i Kramboderne og udsee noget, og saa underrette hende om, hvorvidt hun kan faae alle de Ting for saa faa Penge, naar de skulle være nogenledes hyggelige. – Imidlertid vil jeg benytte denne Lejlighed til at

bringe dig de 14 Sp: 60 s: i Hænderne. Jeg indslutter heri tillige 12 Spr: 63 s: til Liquidation af Wettergreens indlagte Auctions-Regning, som du kunde sende Erik hen med at faae qvitteret. Fra Camilla skal jeg hilse; hun kommer i Slutningen af Mai. Vi maa aftale at samles engang paa Eidsvold i Sommer.

Lev imidlertid vel, min kjære Svigerdatter, og troe mig

Din hengivne Fader,

Wergeland.

30 April 1840.

I et langt brev til sin svenske beundrerinne Fredrika Bremer forteller Wergeland om sommerens liv i hjemmet i Damstredet i hus og have, om gjester som gikk inn og ut – dikterbrødrene Bjerregaard og Mauritz Hansen, unge venner og venninner, folk som søkte hans råd og hjelp. Camilla kom til Christiania fra København 17. mai og blev i byen til 7. juni, på besøk hos sine venninner; sist i måneden var prosten og hun igjen inne for å gjøre innkjøp til hennes utstyr. Det blev ikke noe av Henriks Eidsvollstur denne sommer, men midt i august reiste Amalie til prestegården sammen med Sophie Schøyen, som var forlovet med prostens søstersønn, løytnant Nicolai Wergeland. Camillas venninner Emilie og Natalie Diriks var samtidig gårdens gjester, som vanlig om sommeren. Camilla skriver til sin forlovede om samværet i disse dagene: «Hvis Amalie havde Dannelse, vilde hun staae paa et meget høit Trin, nu erstatter hun den ved en reen Naturlighed og en høist elskværdig Qvindelighed. Hun kan undertiden være overordentlig smuk, Panden og Øinene og de lange lyse Lokker ere complett smukke og meget noble, Underdelen af Ansigtet mere simpel, thi her strander gjerne Vorherres Kunst. Men der er noget Stærkt, Oprindeligt og Naivt ved hende; jeg vilde ønske De kjendte hende.»

Det var første gang Henrik holdt hus alene som ektemann. Han hadde 12. februar søkt det nyopprettede embede som riksarkivar og ventet med spenning på hver post fra Stockholm, om der skulle foreligge nytt om utnevnelser i statsråd.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,8.

Chria 20 Aug. Thorsd. Fmdd. /40.

Jeg har med Forskrækkelse hørt af et Par Reisende, Jess og Schou paa Hovind, at Dere efter 7 Timers Forløb kun vare avancerede 2 Miil, ligesom jeg veed, at Eidsvold naaedes først den anden Dag. Regnen har vel holdt Dere i Huus. Mit Liv siden Du reiste har været fuldt af altformange Adspredelser. Søndag Formiddag i mit bedste Lysthuusarbeide fik jeg en Deputation af Skuespillerne Jørgensen, Giebelh[ausen] og Nielsen fra det hele mandlige og qvindelige Personale om at forsvare dem i den C[on]st[itutio]nelle mod et Stykke fra Direktionen, der bebreidede Personalet, at det var Aarsag i at Publicum ikke fik Søvnjængersken paa Mandag. Det gjorde jeg da. Mandag Middag blev jeg i Forbigaaende indbuden til Giebelh[ausen], hvor jeg spiste med Jfr. Schwirz, Luplau og Mad. Jørgensen. Aftenen opholdt jeg mig i Byen for Korrekturs Skyld paa Stykket. Tirsdag Aften gik jeg ned i Frimurerlocalet, hvor der var Musik. Der blev jeg forestillet for en smuk skotsk Miss Mary Campbell, der var i en Skibscapt. Lorenzens Følge fra Drammen. Til dem blev jeg da inviteret at spise Middag i Hotellet igaar, hvorefter jeg til Aften var buden i Selskab til Andr. Bergh i Anledning af Broderens Nærværelse og hans egen 12 Aars Bryllupsdag. Men nu skal man ikke faae mig ud før Du igjen er hos mig, søde Amalie. Minas tiltagende Sygdom forvolder mig megen Uleilighed ellers. Da jeg kom hjem inat traf jeg Sollners Pige, ventende paa mig, da Hun havde taget Iglar og var krøben op paa Qvisten, som hun dog forlod Kl 3 inat og gik til sin Far, hvorefter jeg nu har været paa Hospitalet med hende. Hun skal nu have Grødomslag før der skrives til Tandtrækning, og saaledes kan vel endnu et Par Dage gaae hen.

Imidlertid var din gode Moder saa snild at see til mig idagmorges (Karbonade) hvorefter Olava gaaer op og rydder i dette Øjeblik.

Naar Du kommer, skal Du faae see fem herlige Stykker jeg har faaet paa Væggen ☺: 53 smaae fine Gibsbasreliefs efter Thorvaldsens store Basreliefs og andre store antike Billedhugger-mesterstykker. I dybe sorte Rammer fæstes de blændende, gemmefine smaa Friser paa blaat Fløjel med Liim. Det er en ny Italiener, Lorenzo Bartoli, som har slige. De koste 4 Sp; men jeg fik dem tilligemed nogle andre Medaillons for 2 Sp. Da Mad. Egeberg sendte mig ind et Glasfad med Moreller, lod jeg et Par Medaillons forestillende Nat og Dag efter Thorvaldsen følge med. Læs om disse Sager for Far.

Naar Du skriver mig til, kjæreste Amalia-mi! saa lad mig vide 1) Hvorledes Du reiste og lever 2) Hvorledes Mor og Far lever 3) Om Far snart skal reise paa

Visitaz 4) Om Du følger med (NB. Om det ikke varer for længe) 5) Hvad Du og de Andre bestille. 6) Om Du er frisk og morer dig 7) Om Vellingen 8) Om Viserne i den lille Pakke ere uddelte.

Kommer der noget forønsket med St[ock]h[ol]msposten idag, reiser jeg til Dig imorgen Eftmidd. Imidlertid maa Du ikke vente. Jeg burde kanske ikke have skrevet saa, behold det imidlertid for dig selv og dybt i dit Hjerte din gamle Kjærlighed og Æmhed, som Du, mit kjæreste Liv, mit lever og bevares i din *Henriks*.

P.S.

Lad mig til 9de og sidst ogsaa vide hvad Du omtrent af Penge behøver. Midt i næste Uge maa Du vel tænke paa Hjemreisen. Hils Far og Mor paa det bedste og inderligste, ligesom Du ogsaa hilser C[amilla] & S[ophie] & H[arald] & L[aura].

Siig Moer – hvad hun neppe er glad for – at Tante Caroline har yttret, at hun nu vil tage igjen hvad hun ifjor forsømte, da hun ikke fik besøgt Eidsvold.

Din Moder beder at hilse.

[Utenpå:]

S.T.

Madame Amalie

Eidsvold Pgd

Anbefalt Madame Evensen, Eidsvoldbakken

Wergelands forhåpninger om å bli riksarkivar steg i den tid som nu fulgte. Sist i september fikk han brev fra statssekretær Due om at kongen hadde forlenget sitt bidrag til hans folkeopplysningsarbeide, særlig utgivelsen av bladet «For Arbeiderklassen», og øket beløpet til 300 daler året for to år dersom han ikke «desforinden erholder et Levebrød», og Wergelands bror Oscar kunne fortelle at kongen gjentagne ganger hadde uttalt at han nu var meget tilfreds med Henrik. Men ukene gikk uten at meddelelsen fra statsrådet kom. Amalie gjorde alvor av planen om å følge prosten på hans visitasreise i november, slik Camilla hadde vært med ham to år tidligere. Utnevnelsen skjedde i statsråd i Stockholm

fredag 14. november. I Christiania var selvsagt ekspedisjonssekretær i Finansdepartementet Carl Fougstad – som skulle bli Wergelands nærmeste overordnede i hans nye stilling – en av de første som fikk sikker beskjed. Prosten og Amalie var imidlertid kommet til Vinger prestegård hos sognepresten Ole Gaarder Rynning (1800–65).

S.S.5:1:281, på grunnlag av H. Lassens utgave av Wergelands breve.

Kristiania 20 Nov. [1840] Kl. 5 1/2 Morgen.

Dersom Du finder tre Blyantskors etsteds paa dette Brev, saa er min Udnævnelse til Rigsarkivar kommen igaaraften, og Du dermed til bestalter Frue. Alle forsikkre og gratulere i de sidste Dage. Selv den Constitutionelles Korrektør og Oversætter kom ind derfor paa Bibliotheket iforgaars, da han havde det fra Fougstad, at Udnævnelsen alt var skeet.

Hos dine Forældre var jeg i Søndags for at fortælle om Reisen efter dit Brev. Fra Capt. Olsen fik jeg gennem din Moder til Foræring en stor spansk Sukkermelon, hvoraf jeg har sendt Moer det Halve tilligemed et Græskar. Idag skal jeg til at sylte. Jeg vækkes om Morgenen af kurrende Duer, hvoraf jeg igaar købte to, som jeg har i et Buur her i Kammeret. Jeg har uafbrudt været hjemme siden du reiste; men har kanske paa Søndag et Bostonparti. Dog det er sandt, hos [–] har jeg maattet spille en Aften, men uden synderlig at more mig. De vare saa ærgerlige paa «Dramatikken» fordi de altid maatte dandse med hinanden, at de have besluttet aldrig at gaae der.

Men nu, kjæreste Amalie, om din Tilbagekomst, hvorefter jeg ret alvorlig længes? Og strax maa du da sige, hvor jeg skal hente dig.

Din elskede Henrik.

Brevet som kom dagen efter, hadde ikke tre, men åtte kors! – Camillas forlovede P. J. Collett var ansøker til et lektorat i lovkyndighet ved Universitetet; han fikk først sin utnevnelse 8. mai det følgende år, efter å ha holdt prøveforelesninger. – I utenpåskriften retter Wergeland <Rynning> til <Tommelstad>: det er Ole Johan T., dengang postmester på Kongsvinger.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,11.

Kristiania Lørdag Morgen [21. November 1840].

† † † † † † † †

Din kjærlige Henrik

/verte

[På neste side:]

P.S.

Mit Brev sendt med Posten igaar til Sognepræst Rynning paa Vinger har vel naaet did; hvori Du vil finde disse Korse's Betydning, ligesom ogsaa Udenpaaskrivten vil forklare det.

Imorgen maa jeg ret savne dig, da jeg maa diske op – jeg tænker med et Oxebryst, Ost og Portviin.

Nu er Du med Gud og Ære Fru Wergeland.

Colletts Udnævnelse høres ikke om –

Din H.

Søndag Middag.

Her har været Gratulationer, der trakteredes med Bryst, Æg &c. Port & Maderaviin. Igaaraftes var jeg hele Aftenen hjemme hos Dere hvor vi havde Shrub etc. alt vel undtagen din Mangel! Men skriv naar og hvor Du skal hentes. –

[Utenpå:]

S.T.

Fru Amalie Sofie Wergeland

(Provst Wergeland) Kongsvinger

Anbefalet Hr [Sogneprest Rynning] Tommelstad fra

Henr. W.

[Med general Birchs hånd:]

Ledsages med de ærbødige Hilsener fra Birch, paa hvis Contoir den glade Bureauchef forsegleter dette Brev, da han ikke har sit eget Signet ved Haanden! –

Wergeland tiltrådte som riksarkivar 1. januar 1841. Med de økede inntekter han nu fikk, steg lysten hos ham til igjen å skaffe seg eget hus og have istedenfor å bo tilleie. Amalie forteller: «En Dag, vi vare ude og kjørte, kom vi forbi Slotsparken, til den Plet hvor vi senere boede. Wergeland blev saa indtagen af den smukke Udsigt, at han ligesom efter en pludselig Indskydelse spurgte mig: Skulde du ikke synes om at bo her? Jeg havde naturligvis intet at indvende derimod, og paa Hjemvejen var han indom hos den Mand, som ejede Tomten, fik Handelen sluttet i en Fart og engagerede strax derefter en Bygmester.» Eieren var kjøbmann S. Jacobsen og 13. januar blev det holdt oppmålingsforretning på tomten.

Det så en tid ut til at hans utnevnelse som byråsjef – det var den offisielle tittel – skulle få passere uten offentlig kritikk, selv om det blev skumlet i det stille både blant fiender og venner om denne nye kongelige nåde som Wergeland hadde oppnådd. Men det varte ikke lenge før angrepet kom, og det fra hans beste venn i ungdomsårene, Ludvig Kristensen Daa. I sitt blad «Granskeren» betegnet Daa ham som «frafallen» – en som «anvendte sine Talenter» imot «halvofficiel Belønning». Før jul hadde Wergeland sendt ut to farsere i anledning av feider han da var innblandet i: «Lyv ikke! eller Dompapen», en overgiven harsellas mot troppistenes venn Johan Dahl og P. J. Colletts bror Holger, og «Verden tilhører Os Jurister!», en besk satire mot de unge jurister i kretsen om Den Constitutionelle. Nu prøvde han å svare på Daas angrep med en spøk: farsen «Engelsk Salt» – som bare gjorde Daa enda mere bisk og rasende. I nummer etter nummer av «Granskeren» gikk han løs på Wergeland og søkte å bevise hans «frafall», fra radikal republikanisme til han nu var havnet i den usmakeligste kongedyrkelse; med hans dikterliv var det slutt for alltid. Morgenbladets redaktør A. B. Stabell gjorde felles sak med Daa og skrev at «Hr. Wergelands Forhold i den senere Tid har forskjærtset ham de Sympathier hos Folket, som han før havde for sig». Wergeland forsvarte seg, og det fulgte en avisfeide, mere hatefull og bitter enn noensinne før i hans kampfylte liv. Til slutt blev Christianiaavisene stengt for Wergeland, og artikler og dikt måtte han sende til provinsaviser som stilte seg på hans side, «Drammens Adresse» og «Christianssandsposten».

Hans foreldre på prestegarden var ofte fortvilet over dagens hovedstadsaviser:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Eidsvold de[n April] 1841.

Om det ikke var for and[et jeg i Brev vil hilse] lidt paa dig min bedste Ama[lie var det for at skjende] paa dig fordi du skriver s[aa sjelden. Jeg har] ikke kundet udlet aarsagen dertil. [Du lever jo] i Hovedstaden og har nok at skrive om. Med mig er det en anden Sag, her er aldrig Noget at skrive om, baade Humeuret og Øjnene saa vel som Tiden er derimod.

Eer det nu saa at dere skal fløtte til en bestemt Tid, saa kunde [du] saa næmt tilbringe den Tid hos os til dit Eget Huus blev ferdig. Din Mand kunde io heller saa længe hænte Spiise hos dine Forældre, og leie sig et Værelse saa længe. Aavervei det, Du ved kjære Amalie at du er velkommen, du kunde da blive hær med det same, naar du kommer op til Camillas Bryllop, som jeg forudser bliver i næste Maaned.

O! hvor har det gjort mig ondt at se Henrik saa medtaget i alle Bladene, bed ham for alting ikke skrive flere Farcer, for hver [Farce han skrive]r, tager han et Aar af min Leve[tid. Det er umu]elig baade for hans Fader og [for mig at tage saa]dant Lige gyldigt. Hvad maa de [ikke tænke i] Udlandet?

[Der er, kjære Amali]a, Mange No. af Nat og Dag som [nu er udko]mmet, som vi ikke har faaet og i dem er der smaa stykker aaversat af Harald, uden at faa det Minste derfor, bed H[enrik] endlig skaffe ham nogle Penge. Schødt og Malling maa være nogle Bedragere, er der ingen vei man kan gaa for at faa dem? Vi maa nu for at benytte Føret sænde adskilligt af Camillas tøj ind, og med vores Bud tilbage venter jeg Henrik er saa snild og sender nogle penge, saa vel som alle de No. som vi ikke har faaet af Nat og Dag. Sig ham mange Tak for Drammens Adressen, og bed om alle Christiansands Poster han har lovet mig. Bladerne følger med. For Citronerne, som du besørget for mig takker jeg, de havde lidt lidt af Frosten underveis. Paa Lindeløkken spørger de altid flittig til Eder. De lever alle vel. Olsens Kjæreste med sin Søster fra Ringeriget skal ligge ved Badet. Fru Iversen har et smukt Logie, der er saadan deilig Udsigt fra hendes Værelse. De ønskede saa meget hos Evensen at Lector Thaulow vilde indføre i Bladerne Noget om Badet. I denne Tid har jeg travelt med at Udtrede til at Væve, jeg har sadt 2 i Arbeide. Hvordan staar det til hos dine Forældre? Hils dem naar du ser dem.

Lev nu vel kjæreste Amalia. Du og din Henrik er paa det kjærligste hilset af
Eders Moder

A. W.

[Utenpå:]
til
Fru Amalia Wergeland
i
Christiania.

I sitt brev nevner fru Wergeland intet om den bitre skuffelse som rammet dem alle på prestegården da posten den 23. mars fortalte at prosten ikke var blitt biskop i Christiansand. Hans melankoli hadde i de senere år stadig tiltatt; nu knekket forbigåelsen hans livsmot for alltid; han overløt mest mulig av embedsforretningene til kapellanen og isolerte seg på sitt studerværelse i dyster ensomhet. Nye sorger kom til: Henrik led den uhørte krenkelse å bli nektet opptagelse i leseselskapet Athenæum på den stormende generalforsamling 1. mai; her fant hans fiender leilighet til «at støde en Glassplint» i hans hjerte, «som endnu værker der», skriver han i «Hassel-Nødder». Han fikk underretningen om hvad som var skjedd, mens han satt «paa et herligt gyldent Løvetandteppe» utenfor sitt midlertidige losji på Slottplassen og lekte med en rev, forteller han.

Alt i begynnelsen av april var han og Amalie flyttet fra Damstredet og hadde leiet seg inn i boktrykker Carl L. Roshauw's lille hus i nærheten av «Grotten». Herfra kunne han følge byggearbeidet fra dag til dag, og selv gikk han straks i gang med å planere tomten, fylle jord mellem fjellknausene og anlegge have. Den 17. mai kunne de flytte inn i sitt nye hjem, med Veslebrunen, hunden, kattene, den tamme rev og kråken Kari, blomsterplantene &c. &c. Det blev en dobbelt festdag.

De siste ukene i juni var Amalie på besøk i prestegården.

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3407,10.

Chnia Mandag Fdd [21. Juni] /41.

Dit Brev modtog jeg nu Kl 10 af Schwensen, hvorpaa jeg besørgede Fars. Jeg finder mig i at Du bier til næste Mandag, og bliver det vist paa den Dag, saa skulde jeg møde dig paa Kalbakken tæt ved Grorud. Dog herom faae vi vel endnu vexle et Brev. Brønden har Du vel benyttet mens Du har været deroppe? Jeg er ogsaa af den Tanke at den burde være dig god og isaafald fik jeg nok finde mig i at undvære dig. Til Du kommer, samt til Fars Ankomst, haaber jeg at Facaden skal være malt, og Altanen istand.

Igaar var Iversen og jeg budne til Tischendorffs. Mandfolkene (Dertil Lieut. Knudsen og Hagerup) gik over til mig og spillede Keglbillard – et Spil der skulde findes i Eidsvoldsbakken – og der indfandt sig da ogsaa Damerne, der besaae sig. Jeg trakterede med Punsch og Børnene med Kager. Du skriver ikke om Fars og Mors Humeur. Skriv mig da derom. Idag kunde jeg ikke komme til Olsen for nu skal Du høre. Jeg vilde berede General Birch en Overraskelse, og saa arrangerede jeg det da saaledes: Idag Kl 9 indfandt jeg mig hos ham som ingen Ting var, men strax efter kom en Deputation af Børn med Skolemesteren i Spidsen og Blomsterqvaste i Hænderne og overrakte ham Sangen samt en Krands. De afsang nogle af Versene. I Eftermiddag Kl 5 kommer Generalen ud i Asylet, hvor Sangen skal blive afsjungen og hvor hans Portræt er blomsterkrandset samt andre Blomsterkrandse anbragte. Fruerne Iversen og Gamborg samt Saxild assistere dermed. Tischendorffs gaae ogsaa derud. Hvad synes Du herom? Jeg savner dig, min kjære Amalie.

Er Portrætet forandret i Eidsvoldbakken? I Anledning av et Par Svaler, der har fæstet Rede i et af vore Udhuse, har jeg skrevet indlagte, hvis latinske Overskrift betyder: «godt Varsel!»

Manden med Kaniner har ikke seet til, da jeg ikke var hjemme da han kom; men jeg vil ikke have at Harald skal lægge noget ud. Har han gjort det, kan det gaae ind i vor øvrige Mellemregning i Anledning af Oversættelserne fra Tydsk.

Jeg studerer endnu paa den Brønddrikning for dig, og bebreider mig, at jeg ikke stærkere indprentede dig at benytte dig deraf, for jeg troer ganske vist, at Du ikke har drukket deraf regelmæssig. Men drik Velling hver Morgen, bedste Amalie. Jeg vil gjøre den til vor Morgendrik, saa vi skulle blive saa runde og fede som Smørklumper.

Altsaa til Mandag. Men endnu dog et Brev fra dig betids før!

Ved Badet burde være et Lejebibliothek. Jeg længes ret efter at see det Væsen, men i den Tro, at der er lidet muntert hjemme i Huset, har jeg ikke Lyst dertil. Skriv mig dog hertil derom.

Min Ømhed skal kurere dig, om du har glemt Badet. Jeg skulde

[noen ord overstrøket.]

Mit Portræt haaber jeg skal komme op før Du reiser ind.

Med uforandret Kjærlighed og Hilsener til Moder og Fader

Din Henrik

[Utenpå:]

S.T.

Fru Amalie Wergeland, *Eidsvold Præstegd* Ved Even Siggerud.

Han hilste Amalie med et dikt da hun kom tilbage, denne gang som så ofte i hans kjærlighets første måneder. Med hende fulgte gleden, lykken, som forsoner med all livets motgang:

Gudskelov, min hulde Hustru!

Gudskelov, du engang kommer!

O, Velsignede, velkommen!

O velkommen tusind Gange,

var dit Fravær ei slig Sorg!

O med tusind Kys velkommen,

da dit Fravær er slig Sorg!

— — —

Jeg har længtes, til jeg blegned,

til mit karske Hjerte sygned,

aabnet Favnen, fanget Luften,

til min stærke Arm nedsegned.

Du maa troe det – ja ved alle

denne Midnats vaagne Aander! –

skjøndt imorgen ved dit Hjerte,

Elskte, du min Kind vil finde
blussende af Glædens Sundhed.

Om deres lykkelige husliv fortæller Amalie: «En af Wergelands kjæreste Sysler var at stelle Haven, og da vi havde faaet vor egen Plet af Jord, havde han det hele Sommeren igjennem meget travelt med at plante og anlægge Blomsterbed. En frisk Blomst, en om Natten udsprungen Rose, kunde sætte ham i et sandt festligt Humør. Sædvanligvis kom han efter dette Morgenarbejde ind til mig med en liden Buket, som vi delte mellem os – selv maatte han som bekjendt altid have en Blomst i Knaphullet.» Svalene havde festet bo hos ham samtidig med at han selv flytted inn i «Grotten», – et godt varsel for huset! En tidlig, tidlig sommermorgen blant havens blomster gav inspirasjonen til det skjønn eventyr om *Svalen* som bringer lindring til alle som sørger og lider. En av dem var hans søster på Jelsa prestegård, Augusta Antoinette, hvis lille datter Alethe var død:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Jeg kan ikke nok takke Dem og paaskiønne Deres inderlige Godhed, uagtet Deres eget Huusvæsen paahviler Dem, gjentagne Gange at besørge indkjøbt saamange smukke Sager til mig. Det er Alt baade billigt og smukt og til min bedste Tilfredshed; og det saameget mere da jeg selv har forsømt hvad der var min Pligt at skrive Dem til og takke Dem hjertelig forhen. Forlængesiden er jeg helbredet i Foden for den Skavank jeg havde slaaet paa Skinnebenet, som altid er vanskelig til at heles, jeg gik saaledes med det i 9 Uger, uden at smerte saa vilde det ikke læges men da jeg blot laae rolig i 2–3 Dage saa var det halvejes læget og i 14 Dage fuldkommen, siden var jeg strax som før. Havde jeg ikke været nedsunket i dyb Sorg saa havde det nok kostet mig stor Overvindelse at holde mig rolig, men i den Tilstand var det mig let. I Sandhed den Moder som kunde standse Taarerne og ikke idelig tænke paa sit hensovede Barn i det første halve Aar, kunde ikke kaldes at sørge. I de første Uger bag efter var mit Sind omtaaget og mit Hjerte beklemt, men jeg havde saa mange Andre Plager, nemlig at holde de Andre Børn inde i flere Uger efter Charlagens Feberen, som man med Møje kunde den vakre Vaar og andre Ting som jeg ikke her kan nævne, men senere da Alt havde jevnet sig og blot min Hjertesorg, det uerstattelige Tab var i mine Tanker idelig og jeg havde Rolighed til at gennemgaae den mindste Smaating

tydelig i Erindringen saa gik jeg som i Drømme grædende, ved enhver Ting sammenbanded sig Tanken om den bortfarne Engel. I denne sidste Deel af Ugen har jeg først tænkt tydeligt over En Stund forinden hun døde. Omtrent en knap 1/2 Time forinden det var forbi, laae hun saa rolig og aandet saa let og jeg arme Moder troede at hun var bedre og havde det bedste Haab da jeg haabede at naar det højeste af Natten var over saa var hun redded; hendes Øjne vare aabne og klare og straaledede som Diamanter da Lyset faldt i det Øjeblik imod hende, endskiøndt hun havde lyse klare Øjne – men ak da saae hun sidste gang i denne Verden med Bevidsthed, thi kort før havde hun sagt «jeg kommer vist til at døe» og Vedøe havde nylig trøstet mig med at det gjerne er det modsatte naar Syge selv siger det. Strax efter begyndte Aandedrættet at blive tungere og snart stod jeg ved mit knuste Haab!! Den Almægtige! lade mig aldrig leve saadan skrækkelig Maj Maaned.

Naar Forældre elske de gjenstridige Børn, o! saa kunde man sikkert aldrig nok elske de lydige, taalmodige gode af Hjerte og Gemyt. Derfor kan jeg ikke bebreyde mig at have gjort mit Barn mindre godt end enhver Moder som et saa uventet Slag rammer, men det korte unge Liv naar man vidste at man skulde have denne Glæde saa kort, saa vilde man gjøre hver Dag til En Festdag en Geburtsdag for dem. Men – hvorfor tale om dette vildfarende, dunkle Liv hvor man med aabne og dog tilbundne Øjne gaar i et bundløst Hav af Sorger. Forsynet som ligesom lader En fejle af Vildfarelse, lægger vel ikke tungere paa end man kan bære. Fader bebrejder mig ja skiænder paa mig for min uforanderlige Sorg og siden er det som at jeg er noget mere let tilmode. Jeg vilde ønske at denne gode kjære Fader ogsaa maatte tage sine Sorger lettere især siden han nu virkelig har Glæde af mange af sine Børn seer dem vel gifte og boesatte i Nærheden af sig. Det bliver vel ikke saalænge inden at Nicolaj kan gifte sig heller. – Det glæder mig at De gode Amalie vel snart kan fornøje Dem i at have Deres nye Huus færdigt. Til næste Vaar skal vi ogsaa begynde at bygge paa vort, Grundmuren er i Sommer lagt. Men Posten venter og det er derfor paa høj Tid at jeg ender, derfor Lev vel kjære Amalie og hils min kjære Broder Henrik fra Deres hengivne og Forbundne

Augusta A: Vedøe

Jelsøe 15 Aug. 1841.

[Utenpå:]

S:T:

Frue Amalie Wergeland

bet. a/Christiania.

Camilla og Peter Jonas Collett var nu bosatt i Christiania. Prostens søstersønn Nicolai Storm Wergeland, som var oppvokset på prestegården i Eidsvoll, feiret bryllup med Sophie Schøyen den 13. oktober. Noen nærmere selskabelig omgang mellom disse familier og Henrik og Amalie kunne det ikke bli – dertil var motsetningene for dyptgående, omgangskretsene for forskjellige.

Svalen hadde den sommermorgenen også kretset et øyeblikk over Wergeland selv – i kampens bitterhet kunne nok også han stundom trenge trøst –; men

da den medeet fik see,
at jeg endnu kunde lee,
at min Vrede
i mit Bryst, det blomsterkrandste,
aldrig over Aftnen levte,

da fløy den videre.

Intet kunne knekke hans freidige natur. Men motstanderne nådde dennegang langt i forsøkene på å mistenkeliggjøre og isolere ham. Wergelands dypeste sorg var at Daa, hans fordums venn, nu med koldt blod ville ødelegge ham som dikter og patriot. Wergelands smerte og harme gav seg så ville og lidenskabelige uttrykk at hans far fortvilet måtte samstemme med «Den Constitutionelle» når bladet skrev: «Gud bevare hans Forstand!»

Men i samme blad stod 16. september 1841, under den tyngste kamp, diktet «Min Hustru», hun som, glad og sikker, «fast har klynget til det vilde Fjeld sit Liv». Ravnene kan kretse om fjellet, sorte skyer leire seg over det. Men

... hvor kan min Pande skræmme
dig med sine Skyers Hast,
naar du bort dem kan fortrylle,
deres vrede Rullen tæmme

med det søde Solskin i
eet af dine Øiekast?

Thi hvad er de Skyer andet
Pandens saa omskumles med,
end kun Skygger af Sekunder,
som tilhøre Verdens Kivs
Døgnforløb, men ei vort livs
altbegyndte Evighed?

Efter hvert stilnet de voldsomme feider i aviene av. Om det lykkelige husliv i «Grotten» i de år som fulgte, om Wergelands vennekrets og husets andre gjester er fortalt i Lassens bok om ham og i innledningen til Folkeutgaven av hans skrifter, bind 7.

I juleuken og midtsommers hørte vanligvis et besøk i Eidsvoll til årets program. Camilla Collett forteller i «I de lange Nætter» at ved et sjeldent tilfelle var alle barn og svigerbarn sommeren 1843 samlet på prestegården; men her svikter hukommelsen henne. Vedøes var hele sommeren i sitt hjem på Vestlandet. Oscar hadde vært hjemme på besøk med sin forlovede, Alethe Sem, en ukes tid i juni, Henrik og Amalie var også en tid der oppe, Camilla med sine to små sønner var prestegårdens gjester fra sankthanstid av, og leilighetsvis kom Collett til. Da hendte det ufattelige at prestefruen, den «ømme, elskelige, skjønne Moder», om morgenen den 14. august sovnet inn i døden, etter et par dages febersygdome som ingen trodde var alvorlig. Det blev Camilla som sendte søsteren Augusta dødsbudet. Til Amalie skrev Augusta:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3409.

Hvorledes skal jeg takke Dem for Deres kjærlige ømhedsfulde Linier! Ja gode Amalie vi betroe Dem med Glæde vor Rosa. Vær De hendes Moder, og Henrik hendes Fader. Gud give Dem endnu den Glæde at blive virkelig Moder! Hun er endnu ung og vil henge som Et Barn ved Dem. De vil modtage hende naar Dampbaaden kommer sidstegang. Hun var rejsefærdig forrige gang og skulde rejst til Stavanger med Vedøe forrige Mandag, for at afgaae om Tirsdagen, men

her rasede en sand Orkanagtig Storm, saa de først kom af om Tirsdagen. Vi haabede halvejs at Dampbaaden ikke heller var kommen og afgaaet; Vedøe lod hende da være tilbage hos Mad. Lie disse 3 Uger og hun lovede at hun skulde faae fuldkommen godt Rejse-Selskab da hun ventede sin Fætter Doctor Didriksen (netop ham som var i Eidsvold, og saaledes bekjendt med Familien) med den imidlertid ankomne Dampbaad, som bringer sin Kjæreste til Besøg for i Vinter hos sin Familie og derpaa rejser den sidste gang. Jeg er derfor temelig tryk at vor Rosa kommer godt frem. Maaskee han fører hende først op til Colletts, og enten der eller paa Bryggen vil De gode Amalie og Henrik finde hende. Gud give at nun maa komme til at gjøre sig fortient til Deres og Faders Kjærlighed!

Naar De har seet, kjære Svigerinde! de andre Børns Sorg ved vor ømme, opofrende kjærlige Moders uforventede Død, saa kan De ogsaa tydelig gjøre Dem Idee om mine Følelser som Datter, da dette Sorgens Budskab blev mig bragt. Ikke sandt gode Amalia at tvende Ting som Moder og Død! at der behøves næsten mere end Overbeviisning til at foreene dette. Forgjæves læste jeg Camillas sortforseglede Brev om igjen gjentagne gange i over En Uge, og ligesom drømmende fattede jeg undertiden den Troe at det maatte være Et Værk af min egen Indbildning at det inde [holdt] dette rystende Budskab, men allerede de 3 første Ord maatte gjøre mig denne sørgelige Sandhed indlysende. Ak! aldrig skal hendes blide Øje hvile paa os idet hun svingede paa sig idet hun gik ind ad Døren – – Taarerne over vor Moder, saa vel skikket til at leve, har badet mit Ansigt mange gange, men maaskee jeg alligevel med mere Fatning end de Andre har baaret dette Tab, da jeg forhen var hærdet i dyb Sorg; dengang jeg med mindst Resignation har tænkt derpaa, var de Dage efter at vi modtog Haralds den stakkels Haralds lange sorgfulde Brev, Henriks med tvungen Fatning og andre Papirer, da fik mine Taarer frit Løb og det af flere Grunde, idet jeg tænkte mig mine stakkels Sødskende, saalidt Vant til Død og Nød, omgivne af Alt det sørgelige i det før saa glade Hjem, som især i de senere Aar siden jeg var der maa have været det. Gid Den Almægtige! styrke dem Alle, ved Troen paa Et bedre hisset, til at bære dette Savn for os Alle saa smerteligt indtil Tiden lindrer og læger.

Hvor gjerne jeg endnu vilde forlænge dette Brev gode Amalie, saa da jeg skal skrive til Faer, saa maa jeg slutte med de kjærligste Hilsener til Dem og Broder. Dog det er sandt noget temmelig nødvendigt maa jeg endnu tilføye. Rosa er som

De vist snart vil gjøre Dem bekendt med meget forsømt, da jeg til Haand Arbejder ikke har havt Tid at holde hende til nogen Stadighed, især har hun denne Sommer formedelst mine mangfoldige Forretninger og fordi hun har havt denne reise i Hovedet ikke været i Stadighed nogensinde, men været meget vimset, hendes hele Lærdom bestaar i at kunne læse ret godt, Nogen Religjons Kundskab, skrive lidt, Geographie har hun endnu ikke begyndt paa, dog er hun ikke alligevel fuldkommen uvidende heri, men Vedøe har ikke ønsket at hun skulde læse virkelig endnu. Strikning og Søm er hun meest ustadig ved. Det er derfor mit Ønske at De gode Svigerinde! vil see at faae hende indsat i En Pige-Skole, hvor de ikke allene begynde paa Perle-Arbejde og andet lignende overfladisk, men hvor hun kan faae En grundig Underviisning i de simple solide HaandArbejder og Bogkundskaber. Da de vist kan have Valget af flere Steder, og min gode Fader vil sørge for hende som sit eget Barn, saa er jeg fuldkommen tryk for at mit Ønske i denne Henseende opnaaes. Lev da vel kjæreste Svigerinde.

Jelsø 13de Aug. [7: Sept.] 1843

Deres Augusta Vedøe

[Utenpå:]

Til Frue Amalia Wergeland

franco a/ Christiania

Rosalie Vedøe kom til Christiania med «Prinds Carl» den 8. oktober; hun bodde hos sin morfar inntil januar 1844 og derefter et år i pensjon hos fru Kirstine Aas i Christiania mens hun gikk på en pikeskole, og siden igjen på Eidsvoll prestegård. Men i «Grotten» bodde en annen skoleelev fra han fylte 7 år: Wergelands sønn fra før hans ekteskap, Olaf Knudsen (f. 18. sept. 1835, d. 5. mars 1921). Wergeland fikk ham innmeldt på Nissens skole. I samværet med faren i hus og have las grunnen til guttens blomsterkjærighet. Hans have på Nøtterø, hvor han var lærer i 56 år, blev berømt, og han var den første her i landet som tok opp arbeidet for skolehaver. Også Amalies bror Frederiks skolegang tok Wergeland seg av; i flere år betalte han skolepengene for gutten på Katedralskolen. Frederik Bekkevold (f. 18. mars 1830, d. 17. jan. 1911), som snart skulle bli en kjent og høyt beundret sanger, forteller som gammel mann i et brev

til fru Elisabeth Brochmann:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3411.

Christiania 10/8 09.

... «Jeg var rigtignok Wergelands svoger, men da jeg var opdraget hos min bedstemor – af Ihlenslegten – og denne forøvrigt prægtige kvinde troede at burde stænge mig helt ude fra enhver smittende omgang med jevnaldrende, var jeg efterhaanden bleven saa menneskesky, at jeg næsten med magt maatte tvinges til at besøge min svoger, hvis djerne, robuste væsen skræmte mig.

Denne sygelige skyhed søgte W[ergeland] paa alle maader at modarbeide; han fik mig ind paa Kathedralskolen som frielev, og da han – for at bruge mors udtryk – havde opdaget min røst og merket, at naar jeg sang, var jeg ligesom mere frigjort, bad han mig ikke sjelden om at synge smaastumper og folkemelodier, af nationalsange og viser, og min søster akkompagnerede mig da stundom paa pianoet. Da han var frisk, hørte altid «Marseillaisen» til repertoiret, men forresten havde jeg baade paa skolen og af bedstemor lært tekst og melodi til ikke faa digte af Oehlenschläger, Grundtvig og Ingemann. Hvad jeg sang ved hans dødsleie, husker jeg ikke med bestemthed; men det var kun et par strofer, jeg magtede at bære frem.

Og naar jeg nu tænker tilbage paa Henrik Wergeland, da ser jeg ham lyslevende for mig, som han laa der paa dødsleiet med forklaret ro over de ædle, fine træk og det milde barnesmil om læben. Det var en skjønheidsaabenbaring. Aldrig vil jeg heller glemme, hvad min mor siden meddelte mig, at under deres sidste samtale havde han beklaget, at han ikke, som han havde haabet og ønsket, kunde blive en støtte og veileder for mig i studietiden med dens mange og store krav og fristelser. Velsignet være hans minde!»

1844 – det skjebnesvangre år – begynte som vanlig i «Grotten»: rastløst arbeid, dikning, forsvar mot avisangrep på Wergelands hylling av Carl Johan i prosa og vers. Dertil kom den overhengende trusel om gjelden efter sluttoppgjøret i Praem-prosessen og en ny alvorlig konflikt som skyldtes et høyst ubetenksomt skritt fra Wergelands side mot erkefienden Praem. Men innimellem kamp og travel virksomhet falt glade festdager: «Henrik ruster sig til

Maskeraden,» forteller Oscar i januar, «han vil agere Søndagsjæger, det vil sige en meget vel bevæbnet og bebrillet og grøn Person uden Vildt. Det bliver nok en elegant Fest.» Mellem 13. februar og 5. mars oppførte Det dramatiske Selskab fem ganger Bjerregaards «Fjeldeventyret» til inntekt for dikterens efterlatte og for Grønlands asyl. Amalie spilte ungpiken Ragnhilds rolle, – en tolvåring som fikk være med i teatret, byfogd Thraps sønn Daniel, kunne aldri siden glemme hvor vakker hun var på scenen.

2. mai må Wergeland gå tilsengs, med lungebetennelse og derefter lungetuberkulose. Hans gigantiske åndskrefter utfolder seg som aldri før i hans lange kamp med døden. Efter menneskelige mål synes det nær sagt ufattelig hvad han nådde å få utrettet under sitt sykeleie; det var også mere enn han selv regnet med i stunder når håpet om helbredelse sviktet. Endog det herkulesarbeid som lå ham særlig på hjerte, fikk han gjennomført: å omarbeide sitt ungdomsverk «Skabelsen, Mennesket og Messias», renske ut dets «Formløsheder og Dunkelheder», slik at det kunne gi et sannere og klarere uttrykk for hvad han hadde villet, hans syner og fremtidshåp og tro. Da kirkeklokkene ringet julen inn, skrev han det nye slutningsdikt i verket, «Jesu aandige Opstandelse», om menneskehetens vei i kommende sekler frem mot paradiset.

Men han rustet seg, uten frykt, mot dødens komme. Nyttårsaften blev den unge jurist Paul Peter Vilhelm Breder, svigersønn til Wergelands gamle venn presten Iver Hesselberg, tilkalt til «Grotten»:

UBOslo, Skougaards gave. Ms. in fol. 3406.

Niels Andreas Thrapp, Byfoged og Notarius publicus i Christiania, Ridder af Nordstjerne Ordenen, Gjør vitterligt: at Aar 1844 den 31te December indfandt Notarius publicus sig ved sin eedsvorne Fuldmægtig, Candidatus juris W. *Breder* med tiltaget Vidne hos Bureauchef Wergeland for efter Requisition at modtage hans og hans Hustrues sidste Villies-Erklæring.

Hvor da:

Bureauchef Henrik Wergeland fandtes sengeliggende men ved sin Fornufts fulde Brug ligesom hans Hustru Amalie Sophie Wergeland, født Bekkevold. Begge Ægtefolk afgave derpaa følgende testamentariske Bestemmelse som deres ufravigelige sidste Villie: «Da vi hidtil i vort Ægteskab ingen Børn have ilive, saa

have vi besluttet, ligesom vi herved under Forventning af kongelig naadigst Approbation beslutte, at, naar En af os ved Døden afgaaer, da skal den Længstlevende uden Registrering og Skifte eller anden Rettens Mellekomst og uden Indsigelse af vore Arvinger være berettiget til at beholde vort Fælledsboes samtlige faste og løse Eiendele, af hvad Navn nævnes kan, Forlagsrettighed til Skriverter derunder indbefattet, med fuld og uindskrænket Eiendomsret. Naar vi begge ved Døden ere afgaaede, da skulle den Længstlevendes Arvinger efter Loven være alene arveberettigede til det hele Bo, saafremt ikke den Længstlevende ved Testament maatte have disponeret over samme. Det er derhos en Selvfølge, at saafremt vi efterlade os sammenavlede Børn, træder dette Testamente ud af Kraft.»

Efterat det Tilførte var oplæst og paany vedtaget at Bureauchef Henrik Arnold Wergeland og Hustru Amalie Sophie, født Bekkevold som et lovgyldigt Testamente, blev Forretningen sluttet.

Breder. Som Notarialvidne: A. O. Western.

Saaledes at være passeret bekræftes under Haand og Embedssegel. For Notarius publicus Breder edsv: Fuldm. Herfor er betalt: Beskrivelse 40 s, Bekreftning 40 s. Er: otti Skilling. I salær er forhen betalt 2 – 3 ort –» Spd. Breder.

Han måtte tenke på å sikre Amalies fremtid når han falt fra, og for å bedre økonomien besluttet han seg med tungt hjerte til å selge deres kjære hus. Diktet om en tenkt «Auktion over <Grotten>» blev sendt hans venn Nils C. Tønsberg; smerten ved oppdruddet vil hun hjelpe å bære:

Kom, kjære Viv!

Din Haand mig giv!

Paany begynde vi et Liv.

Men er det værd? Hvis Du er træt,

da lad os gaa til Gud.

...

O! Stjernen blinked ikke saa,

saa blaaned Søen ei,
som hendes Blik;
en Straale kvik
mod Himlen skjød, en øm jeg fik ...
Kom, Viv! nu kan vi trøstig gaa
i Verden ud vor Vei.

Tønsberg kjøpte «Grotten». Takket være salget kunne Wergeland kjøpe tomt og få bygget «Hjerterum» ved Pilestredet; planleggelsen og byggingen moret ham, og voldte ham mange ærgrelser, over de uetterrettelige håndverkere. Amalie måtte stadig se efter hvordan arbeidet gikk der nede.

I breve til sin far forteller han om dagens bekymringer og dens gleder. Av og til overtar Amalie brevskrivningen:

UBOslo ms. in fol. 584 D 4.

1st Paaskedag [23. mars 1845.]

Jeg maa Øieblikkelig fortelle Far det glædelige der hendtes os i Gaar – i Skumringen kom Kammerherre Sørensen op, med de venligste Hilsener og Tak for det smukke Digt – og overrakte en Ring som Dronningen havde levert ham – og bedet sige at de ønskede Henrik vilde bære den som Erindring om Majestæterne. – Intet om Henriks og min Glæde, thi Far vil føle det samme – den er endnu smukkere end Brystnaalen og sikkert af høiere Værdi – En Ametyst og 50 smaa Diamanter omkring – kjære Far; jeg kan ikke takke Gud nok, hvor Henrik under sin Sygdom har saa meget der opmuntrer ham. Henrik har vel skrevet til Far at jeg i Grønlands Asyl var saa lykkelig at faa tale med de Kongelige og at Dronningen for hvem Damerne var forestilt naadigst spurgte til Henrik og ønsket god Bedring. Kongen talte jeg endnu længere med uden at han vidste mit Navn – men tænk min Glæde, kjære Far, da hans Majestæt ved Kammerherren lod mig sige han ikke førend han sad i Vognen fik vide jeg var Wergelands Kone, ellers vilde han mundtlig ærkyndiget sig om Henrik og sendt sin Hilsen. – Jeg har besøgt de Damer Henrik har skrevet til Far om – de er overmaade elskværdige og takkelige, især den blinde. De har bedet om Tilladelse til oftere at besøge os som naturligviis er os en stor Fornøielse –. De 2 Damer

boer i Kongegaarden – og Demoaselle Zuck ved siden af – men jeg traf dem samlet hos Frøken Böttiger. Jeg har maatte love at komme ned endnu en Gang, maaskee jeg da kan faa see de Kongelige – thi da jeg var der, var de ude og kjørte. – Far synes vel jeg skulde begyndt mit Brev med det vigtigste, Henriks Tilstand, men den er aldeles ved det samme, ikke værre kjære Far og jeg haaber trods Lægens Udsagn det bedste – vi har rigtignok en frygtelig Vind i disse Dage – og den generer Henrik meget selv da han var aldeles frisk – Om vort Huus kan jeg kun sige jeg haaber det bliver færdigt endskjøndt det endnu ikke er Tag paa – og lader den gode Gud Henrik leve – skal vi nok faae det hyggeligt der – skulde Huuset mod al Forventning ikke blive færdigt til Flyttedag vil Henrik for en 8te Dags Tid flytte paa Hospitalet – og jeg, kjære Far, vil idetmindste være der fra tidlige Morgen til Aften hvis jeg ikke kan blive der om Natten. – Tusind Tak for Kubbestolene jeg finder dem ærværdige. –

Lev vel gode kjære Fader og vær kjærligst
hilset fra begge Eders Børn.

P.S.

Madame Knudsen fra Eidsvold var oppe med Camilla og jeg i Byen – men Henrik sagde dem at jeg var et Ærende for ham – jeg var nemlig henne og købte et par Kakkelovne, thi det er meget vi selv maa see ud endskjøndt vi har Akort, men han betaler ofte saa dyrt vi frygter han kommer tilkort.

Henrik beder Far istedenfor Kalvekjød som De var saa god at love ham, at sende lidt røget Faarekjød eller Fisk –

[Utenpå:]

S.T.

Hr Provst Wergeland

«Amalie har smukke Øine og Esprit, saa hun klarer sig godt under slige Omstendigheder», skriver Henrik hjem til prosten. Han fortæller om gavene fra kong Oscar og dronning Josephine, om Amalies samtaler med dem og visittene av hoffpersonale: dronningens overhoffmesterinne, den blinde dame Babette Züch, kammerfruen frøken Augusta Böttiger, kammerherren oberst (senere

generalmajor] Frederik Moltke Sørensen. Han visste hvor høyt alt dette ville glede den gamle. Barndomsvenninnen Wilhelmine (Mina) Knudsen født Sissener har selv fortalt om sitt besøk hos den syke («Minner fra Eidsvoll», 1946, s. 56 ff.).

Flyttedagen kom, og 15. april var det meningen at han skulle bæres til Rikshospitalet for å bli der til «Hjerterum» var fullstendig innredet. Amalie forteller: «Aldrig har jeg gaaet en tungere Gang. Da vi kom til Huset, lod han Portørerne stanse udenfor; han vilde se sit Hjem – saaledes kaldte han det allerede – og gik nok saa rask md ad Porten. Jeg havde flyttet hans Seng, Fuglebur, Blomster o.s.v., og gjort alt for at han skulde modtage et godt Indtryk; thi jeg anede at han vilde derind. Men han vilde heller ikke længer; «Her vil jeg dø,» sagde han.»» Imidlertid fant dr. Conradi det altfor risikabelt for den syke å ligge i det uferdige hus, ennu rått og med støy fra håndverkere, og for dagene 20. til 30. april måtte patienten allikevel flyttes til hospitalet. «Hvor glad han blev den Dag jeg meldte ham, at han kunde flytte hjem! Han syntes atter i nogle Dage at blive bedre, og begyndte paany at arbeide.»

UBOslo ms. in fol. 584 D 4.

Det glæder inderlig Henrik og mig at see at Far tænker paa at komme til Byen – jeg skal vist gjøre alt for at Far kan finde sig godt i vort lille Hjerterum. – Jeg kan ikke sige hvor det glæder og opmuntrer mig naar vi faae Brev hjemme fra. Det forekommer mig ogsaa som Fars Hilsen til mig i den sidste Tid aander mere Kjærlighed end jeg et Aars Tid har været vant til. Det rører mig usigelig og jeg velsigner min kjære Fader tusinde Gange, og jeg skal aldrig gjøre mig uværdig til at elskes af min Henriks Fader. – Da Far fik Henriks sidste Brev, var han meget daarlig, men som Far formoder, det var især Veiret der havde saa slette Indflydelse, og lidt bedre er han Gudskelov nu. Ingen kan bedre end En øm Fader vide hvad en Kone lider der seer en elsket Mand i saa lang Tid fængslet til Sygeleiet – min eneste Trøst at Henrik føler jeg gjerne vilde opofre Alt for ham – og jeg er istand til at gjøre ham tilpas. – Jeg vilde i Dag sendt Far 12 Appelsiner, men da Erik havde ondt for at faa dem med og Camilla fortalte hun nylig havde sendt Far nogle, bies til bedre Leilighed – – Nu er Veiret godt og jeg haaber alt deraf. Fremmede Folk gaar ud og ind, derfor den kjærligste Hilsen – (maaske Henrik skriver) – og velkommen. – Far bedes i et Par Ord lade mig vide Dagen

De kan ventes af –

[22/5.]

Eders Amalie.

Prosten var gjest i det nye hjem fra de siste dagene i mai til 7. juni. Kvinnelige slektninger fra Christiansand kom på sykevisitt, beså «Hjerterum» – Henriks «nydelige Dukkehuus» – og fant den gamle herre «sidde ved et brilliant Frokostbord, nok saa vel tilfreds».

Fra prestegården kom stadig Erik med brev og sendinger – til og med en levende liten gris. Henrik takker for den i sitt brev den 29. juni: «Tak for den søde lille Dronning Pomarre! Hun lever i høyeste Velgaaende, og hvem kunde ogsaa slagte et saadant Vidunder af Skjønhed.»

Lektor ved Universitetet og overlæge ved Rikshospitalet dr. Andreas C. Conradi hadde avløst John Andreas Lie som Wergelands læge. – Presten Nils Nilsson Dahl, res. kapellan til Melhus, var denne tid i Christiania som stortingsmann – Wergelands gode venn; høsten forrige år hadde han skrevet et varmtfølt dikt til den syke, og Wergeland hadde svart med dikt:

Giv mig en Flaske Sundhedsviin,

og tag mit Renomee!

...

Men giv du mig dit Hjertelag,

og tag saa mit igjen!

Det Bytte troer jeg saa omtrent

gaaer op i op, min Ven.

UBOslo ms. in fol. 584 D 4.

For lang Tid siden skulde jeg skrevet og takket Far for den lille Gris, som Henrik fandt saa vakker, at den blev skjænket Livet – –

Vi har haft nogle frygtelige Dage ikke at tale om Nætterne, og da Lie var bortreist sendte jeg Bud til Conradi – thi Lie havde ikke givet mig det mindste til Henrik hvor voldsom Hosten end blev – men af Conradi har jeg faaet Draaber baade styrkende og beroligende saa jeg med mindre Frygt [har] seet Natten

imøde. Præsten Dahl er en velsignet Mand som jeg er meget glad ved daglig besøger Henrik – En Pause da Conradi var her – han har lovet mig at see hid næsten daglig – og Far kan aldrig troe hvor glad jeg er derfor, thi jeg seer godt den gode Indflydelse Conradis Nærværelse udøver paa Henrik – især paa hans Sind. Jeg havde saa meget at skrive Far til om, men [Ord] vilde [blive] tomme – og det vilde blodt nedstemme Dem, min kjære gode Far. Henriks Appetit er fremdeles udmærket. For Smøret takkes meget.

Lev vel, kjære far, og hav i venlig Erindring

Deres Amalie

[Ca. 29. juni 1845.]

9. juli skrev Wergeland den siste av sine livsskisser i «Hassel-Nødder». Dagen efter ville han diktere noen rettelser til det siste lille skuespill han hadde syslet med, «Fjeldstuen»; men Amalies bevægelse overvældet henne: «jeg kunde ikke selv læse hvad jeg skrev», og da sa han: «Jeg har altid forlangt formeget; tilgiv mig.»

Som første punkt i sin «sidste Vilje» skrev Wergeland en dag i juni 1845: «Skulde min Fader ikke være tilstede naar Gud kalder mig, bedes min Broder Oscar at overbringe ham Budskabet. Hans Nærvær vil maaskee hindre, at den svage Livstraad brister.»

I sommerukene var løytnant Oscar på eksersis med kadettene. Da prosten fikk et brev i hende, med sort lakksegl og sendt med ilbud fra svigersønnen Collett, skjønte han nok hvad det inneholdt:

UBOslo ms. in fol. 584.

Løverdag 12te Juli 1845.

I Oscars Fraværelse er den Lod falden paa mig at bringe Provsten Efterretningen om Henriks Henfart, en Efterretning, paa hvilken jeg veed Provsten er fattet, i hvor tung den end altid maa være, naar den endelig kommer. Han døde idag Morges Kl 1 1/2. I de to sidste Dage have hans Læger – Lie og Conradi – fra Øieblik til Øieblik ventet hans Opløsning, hans stærke Natur har dog beseiret Døden lige indtil nu. En stærk Anvendelse af Opium og Nafta har dog vel bidraget meget til at vedligeholde den svage Livsgnist saa længe. I det

sidste Døgn har han med en enkelt Afbrydelse været uden Smerter, ligesom Bevidstheden ikke forlod ham før i de sidste Øieblikke. Han var for et Par Dage siden meget ængstelig for at skulle dø ved Qvælning, en Død, der skal være meget smertefuld formedelst den Ængstelse, hvoraf den er ledsaget; dette indtraf dog ikke; han slumrede ganske roligt og let hen. – Endnu igaar skrev han nogle Linier; han har i de sidste Dage beskjæftiget sig med et lidet Skuespil saavel som med sine Livsskizzer. Amalie har i de sidste Dage været i en meget heftig og exalteret Sindsstemning; nu er hun dog meget rolig og fattet; hun har lidt meget Stakkel, Gud veed hvor mange Nætter hun har været paaføde i Rad; hendes Moder og Søster have dog redeligen staaet hende bi. Jeg var hos hende i dette Øieblik. Tønsberg har Henrik selv valgt til hendes Laugsværge og han vil sikkert være hende til stor Assistance i *denne* Tid, hvori Oscar er fraværende og jeg beskjæftiget paa Universitetet lige fra Morgenen til langt paa Eftermiddagen. – Provsten kommer formodentlig herind om faa Dage; hvis De i den Tid vil tage tiltakke hos os, vil Camilla gjøre det saa beqvemt for Dem som muligt; des nærmere er De Sørgehuset. Tager De Laura med, er der vist Plads for hende hos Alette. – Camilla hilser paa det Venligste.

Deres J. Collett

[Utenpå:]

Hr.

Provst Wergeland

Ved Expresse. Eidsvold Præsteg.

Imidlertid kom også Oscar inn fra Sandviken:

Christiania Lørdag 12te Juli 1845.

Da jeg kom til Byen en Tour idag underrettet Alethe mig om, at Henrik inat Kl. 3 hensov i en rolig Død. Jeg gaaer snart hen til Amalie, men vil forinden melde Dig denne sørgelige Efterretning, for om muligt at faae den afsted idag, da jeg i modsat Fald maa vente til Tirsdag. Maaskee Amalie er upasselig, saaat hun ikke kan skrive.

Da jeg reiste til Kjørboe, sagde jeg rigtignok Henrik Farvel, og han troede ikke at kunne leve til idag, men jeg haabede dog at see ham endnu engang; men jeg blev skuffet.

Alethe tilføier, at han havde en ganske mild Død og at han havde sin Bevidsthed indtil sidste Øjeblik. Pastor Dahl var hos ham.

Vær nu ikke altfor bedrøvet kjære Fader! Henrik havde ikke været tilfreds med et længere Liv uden Helbred. Han ønskede jo ogsaa selv at døe.

Din hengivne Søn Oscar.

En almuesmann i Eidsvoll, Carl Jensen Dokkenmoen, skrev til prosten: «Jeg Antager at selve Dyrene og fuglene maatte give sin sørge sang over Hans Grav Naar de af Naturen havde sanser dertil.»

I Wergelands «Min sidste Vilje» heter det til slutt: «Jeg tager det kjærligste Levvel fra min elskede herligt udrustede Hustru. Det er mit Ønske, at hun maatte erholde og modtage et værdigt Tilbud.»

Den 21. august 1846 blev Amalie Wergeland viet til den prest som hadde forrettet ved Wergelands begravelse, daværende hjelpeprest hos stiftsprosten i Christiania, Nils Andreas Biørn (1807–87; Biørn var siden mai 1844 selv enkemann, med fem barn).

UBOslo, Skougaards gave Ms. in fol. 3409.

Din forestaaende Forbindelse med en saa værdig Mand anseer jeg for en Lykke for dig. Jeg har derfor modtaget denne Efterretning med Glæde.

Ved din Laugværge er nu alt opgjort imellem os, og, som han forsikkrede mig, til din fuldkomne Tilfredshed.

Ogsaa dermed er jeg ret fornøjet, da vort Mellemværende hidtil ogsaa har været en Gjenstand for mine Bekymringer.

Laura og Rosa og Jeg hilse
venligst. –

Eidsvold 14 Juli 1846. –

N. Wergeland.

[Utenpå:]

S:T:

Fru Amalie Wergeland

Hjerterum

Chrstiania.

På brevet har Amalie Biørn skrevet: «Fars sidste Brev – da jeg skulde giftes med Biørn –»

Biørn blev sogneprest til Leksvik i Nord-Trøndelag 1850 og til Nordre Aurdal i Valdres 1863. Amalie blev enke for annen gang 14. august 1887. Hun døde 27. oktober 1889. Ekteparet Biørn fikk åtte barn. Den førstefødte kom til verden 16. mai 1847 og blev døbt i Vor Frelzers kirke 7. juli med navnet Henrik Arnold Wergeland.

Henrik Wergelands *Brevene til Amalie* er lastet ned gratis fra bokselskap.no